

C258.

66216
Wäike kohwimaja
Tristan Bernard

Wanemuise
näitelawa
+ TARTUS. +

Handwritten red scribbles at the bottom of the page.

Wanemuise
näitelawa
✠ TARTUS. ✠

W Ä I K E K O H W I M A J A .

(Le petit Café).

Lustmäng kolmes waatuses.

Tristan Bernard.

Tõlkinud: M. Kotkas.

Wanemuise näitelawa
Weebruari kuu 1915.

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

76180

O s a l i s e d :

Auguste Philibert, kohwimaja omanik.
 Yvonne, tema tütar.
 Albert, kellner Philiberti juures.
 Bérangère de Touraine.
 Hedwig.
 Bigredon. SKINDRAL.
 Jacqueline Deneige.
 Plouvier.
 Vicomte de Gastonnet.
 Veauchenu.
 Bouzin.
 Artur.
 Frédéric.
 Xavier.
 Pezard.
 Isabelle.
 Sõnumesaatja.
 Arijuhth.
 Notarius.
 1. wõõras.
 2. wõõras.
 3. wõõras.
 Amélie.
 Uks noormees.
 Uks soldat.
 Puhwetipreili.
 Keldrimees.
 Kellner.
 Kirjakandja.
 Wõõrad. Naesterahwaste orkester.

=====

Esimene waatus.

Wäikses alewikohwimajas, Paremat kätt ees uks, mis kööki ja mujale kõrwalruumidesse wiib. Kohe selle ukse kõrwal tagapool puhwet, mille taga puhwetipreili istub. Kohwimaja on uulitsa nurga pääl, see tähendab, nii pähema kui ka tagumise seina akentest woib uulitsale näha. Taga pehemal pool, nüris nurgas on kaunis suur sissekäik. Taga paremal pool on wäike uks, mis ka uulitsale wiib. Puhweti taga paremat kätt üks wähem uks, mis kohwimaja omaniku erakorterisse wiib. Lauad, toolid jne.

1. etteaste.

Veauchenu. Puhwetipreili. Üks noormees. (Eesriide tõusmise ajal istub Veauchenu üsna puhweti lähedal laua ääres ja loeb ajalehte. Noormees, kes ukse lähedal ühe laua ääres istub, kõlistab kärsitult rahaga wastu klaasi. Puhwetipreili helistab).

Noormees (kärsitult). Kuhu siis see kellner jääb? Ma pean wist küll palwekirja sisse andma? Ma tahan maksta.

Puhwetipreili. Silmapilk, palun, ta peab kohe tulema! (Helistab). Albert!

Noormees (üles tõustes). Ma ei oota kauemini! (Wiskab raha lauale). Siin on raha! (Ara minnes). Skandal! Missugune teenimine! (Ara).

Puhwetipreili (haawatult). Jumal, selle pärast ei ole ju kohe waja pahandada!

Veauchenu. Ja! Ja! Noored inimesed praegusel ajal...!

Puhwetipreili. Ah, wanad ei ole ka paremad!.. Se tähendab, teid arwan ma muidugi wälja, härra Veauchenu!

Veauchenu (waheaja järele). Kas teil igaw ei ole nii terve päew puhweti taga istudes?

Puhwetipreili. Mul on ju ikka ka oma lõuna-

waheaeg. Sel ajal täidab minu aset preili Yvonne, peremehe tütar.

Veauchenu. So?

Puhwetipreili. Ja, wanamees nõuab, et ta siin äris kaasa aitab. Kuhu see kellner siis nüüd jääb... Teie tahate wist ka maksta. (Hüüab)
Albert! Uhtelugu logeleb ta köögis oma sõbra juures!

Veauchenu. Oma sõbra?

Puhwetipreili. Ja, õlletaskja, kes ka ühtlasi nouusid peseb! (Hüüab). Albert!... Ei tule!... Kui teil rutt on, härra Veauchenu, võite ju rahulikult minu kätte maksta!

Veauchenu. Ja, ma pean kuhugi komiteeistumisele minema... nii... (ta maksab puhwetipreilile 80 santimi ja teeb siis minekut).

Puhwetipreili. Üks frank - 20 santimi tagasi.

Veauchenu. Tänan!

Puhwetipreili. Nägemiseni!

2. etteaste.

Endised. Isabelle.

Isabelle (astub uulitsalt sisse ja põrkab Veauchenuga kokku). Härra Veauchenu! Saab ka teiega kord kokku?... Teie mind wist enam ära ei tunne?

Veauchenu. Ei mäleta mitte, mu preili!

Isabelle. Isabelle!

Veauchenu. Ah, õige!

Isabelle. Kuidas teie käsi käib?

Veauchenu. Tänan, hästi!

Isabelle. Tere, preili.- Jääge ometi veel natukeseks ajaks! Joome midagi üheskoos!

Veauchenu. Ma ei wõi jääda. Ma pean kuhugi koosolekule minema.

Isabelle. Ah, teie koosolek ei jookse ära!

Veauchenu. O siisgi!

Isabelle. Natukene aega teil minu jaoks ikka weel on.

Veauchenu. Olgu siis minupärast!... (Istub Isabellega ühe laua juurde).

Isabelle. See on teie poolt väga armas. Kas

teie oskate malet mängida, härra Veauchenu?

Veauchenu. Ja... Aga...

Isabelle. Enne kui siin kellner ennast näitab!... (Ta võtab oma seljatagast akna päält male laua).

Veauchenu. Nii palju mul aega ei ole.

Isabelle. Ah - ainult üks väike parti!
(Hüüab). Albert!

Puhwetipreili. Ta tuleb kohe! (Helistab).

Isabelle. Härra Veauchenu, teie ei tunnegi wist Albertit?

Veauchenu. Albertit? Kes see on?

Isabelle. Siit kellner... See on päris pühapäewa nummer! Pange tähele, kuidas ta meile oma elulugu jutustab! (Hüüab).
Albert!

Puhwetipreili (hüüab waljult). Albert! Kas saab wiimaks? (Albert astub sisse). Noh, jumalale tänu!... Kus te siis õige olite?

3. etteaste.

Endised. Albert.

Albert. Kus ma olen!... Väljas peremehe juures!

Puhwetipreili. Kus siis peremees oli?

Albert. Väljas minu juures!

Puhwetipreili. Kus te siis mõlemad olite?

Albert. Uheskoos väljas!... Need igawad küsimised!... (Pöörab Veauchenu poole).
Millega wõin teenida?

Isabelle. Tulete wiimaks ometi!?

Albert. Ah, ma tulen lõpuks ikka!... Mis tchin ma tuua?

Isabelle. Mis teie wõtate, härra Veauchenu?

Albert. Mis, seda ei tea weel?

Isabelle. Lubage...

Albert. Ma ei taha teile ju midagi ette heita, aga minule kargate teie näkku, et ma teid oodata lasen, ja nüüd kus ma siin olen, ei tea teie weel, mis te peate tellima... Seda oleksite ju wõinud

wahepääl ära arutada... Jumaluke, mul on ju aega. Praegu on kell kaks ja kohwimaja panddakse alles kesköö ajal kinni... (Puhwetipreilile). Teie tahate ju teada, kus peremees on... All keldris weinisaagil.

Puhwetipreili. Weinisaagil?

Albert. Ja. Suurest wecuputusest saadik seisab ikka wesi keldris. Ja wanamees muud kui tõstab aga waatisid! Eila saime sel kombel kaks waati weini, täna juba kolm...

Isabelle (hüüab). Albert! Kaks klaasi õlut!

Albert. Kaks õlut!... Ja selleks pidite weerand tundi aru pidama!

Puhwetipreili (Albertile). Kas teie siis juba söönud olete?

Albert. Ja, köögis.

Puhwetipreili. Ma tahaksin ka lõunale minna. Ma ei saa aga ära minna, enne kui preili Yvonne tuleb.

Albert. Preili Yvonneil ei ole ruttu.

Puhwetipreili. Teile ei näi preili Yvonne ka mitte väga armas olewat.

(Frédéric toob kaks klaasi õlut ja paneb nad puhweti pääle).

Albert. Iseäranis armas ta mull ei ole... mulle on ta wastu meelt. (Ta seisab puhweti juures). Kui ta minuga ikka nii ülewalt alla kõneleb, ainult sellepärast, et ma kellner olen ja tema peremehe tütar... mis suur wahe sääl siis õige on.

Puhwetipreili. Selle eest õpib ta ka klawerit mängima ja wõtab Inglise keele tundisid!

Isabelle (hüüab). Kuhu siis meie õlu jääb?

Albert. Silmapilk! Tuleb juba! Ma unustan ikka ära, et ma kellner olen, ma pean seda enesele ikka meelde tuletama. (Wiib õlle klaasid laua juurde).

Isabelle. Meie ootame nüüd juba üle weerand tunni!

Albert. Ma ei saa rutemini, ma ei suuda rut-
tu käia!

Isabelle. Mis teil siis wiga on?

Albert. Ah see on üks wana häda. Ma olin
ennemalt toapoisiks ühe härra juures, kel
ainult üks jalg oli. See härra ostis oma-
le ikka walmis saapaid, ja parema jala
saapad, mida ta ju kanda ei wõinud, kin-
kis ta mulle. Minu paremas jalas oli,
tähendab, siis alati ilus saabas, aga
pahem jalg! See häbenes alati ja katsus
ennast peita ja sestsaadik olen ma pahe-
ma jalaga natuke arg. Ma olen oma elukut-
sega eksinud, ma ei kõiiba hästi kellne-
riks.

Isabelle. Teie ei ole ju mitte alati kell-
ner olnud? (Ta tõukab Veauchenule küünar-
nukiga külge). Pange nüüd tähele, härra
Veauchenu!

Albert. Teie puudutate sellega ühte kurba
päätükki minu elust!

Veauchenu. Wabandage, meie ei taha teile
haiget teha.

Albert. Haiget te mulle sellega ei tee.
Oeldakse ainult nii "kurb päätükk minu
elust", see kõlab nii ilusasti... Oma
lapsepõlwe saatsin ma ühes imeilusas les-
sis mööda, lõpmata suure puiestikuga.
Ma olin krahw Caspioni aedniku... Caspi-
on on wana aadelisugu... nende sugu ulä-
tab kaugele wanasse hallisse ajasse...
kui te kord nende esiwanemate näopilti-
de kogu oleksite näinud. Ma ütlen teile:
päriskäsi näopiltide, wabandage, - näokatte-
pidu. Wana krahw Caspion. Tore wana här-
ra päriskäsi walgete juustega! Mõtelge ome-
ti, ühel ilusal päewal tuleb sel wanal
eeslil mõte uurimisereisi ümber maailma
teha, ja nende uurimiste tagajärg on
see, et ühelgi inimesel aimu ei ole, mis
temast sai. Ja kui ma oma ülöspidamiseks

enam kuskilt raha ei saanud, tulin ma Parisi. Siin leidsin ma oma hää kaswatusse, laialdase hariduse ja intelligentsi tõttu kellneri koha. Ma wahetasin sagedasti oma kohtasid, kuni mind wiimaks siia härra Philiberti juurde teenistusesse wõeti.

Veauchenu. See on ju väga huuwitaw. Kas teie ei tahaks ka klaas õlut juua?

Albert. Tänan! See õlu siin ei maitse mulle mitte, aga ma ei taha teid haawata. (Läheb puhweti juurde). Üks klaas õlut! (Puhweti-preilile). Utelge ometi, kuidas siis meie mõlemaga õige lugu on! Kas teie oma armukest ei tahaks minuga petta? (Frédéric toob klaas õlut).

Puhwetipreili. Tänan, ma wõin enese üle walitseda. Teil on ometi oma kallike?

Albert. Minul on kallike? Kes siis seda juba jälle on wälja lobisenud?

Puhwetipreili. Teie ise rääkisite ju.

Albert. So, mina ise! Noh siis on ju hää. Ja, minu Hedwig, see kunstnik. Praegu on ta Ungari laulja. Päälelõunat juhatab ta wäljanäitusel Ungari naesteorkestrit ja õhtul laulab ta oma õdedega.

Puhwetipreili. Tal on õdesid ka?

Albert. Ja, kolepalju õdesid. See on päris hiiglaperekond.

Puhwetipreili. Teie jutustasite mulle kord, et teie teda juba siis tundsite, kui ta alles noor neiu oli.

Albert. Ja, ma olen enesele temaga suure koor-
ma oladole wccretanud.

Puhwetipreili. Kui wana ta siis on?

Albert. Ta ei ole enam päris noor.

Puhwetipreili. Ule kolmekümne?

Albert. Umbes nii. Neljakümne ja neljakümne-
wiie wahel.

Puhwetipreili. Ja siis usute teie, et te esimene olite? Oijeh!

Albert. Ja.

Puhwetipreili. Mis te kõik ei usu!

Albert. Ohtuti laulab ta oma õdedega ikka öösistes lõbupaikades. Sellepärast saame meie ka ainult iga kahe nädala tagast koku, ja nüüd saab ka sellest peaaegu kaks nädalat mööda, kui me viimast korda koos olime... Mul on isegi juba igatsus ta järele.

4. etteaste.

Endised. Hedwig.

Albert. Ära ootud! Säält ta tulebgi! (Hedwig on uulitsal näha).

Puhwetipreili. Teie ütlesite mulle ju praegu, et teie tema järele igatsete.

Albert. Ja, kui teda ei ole, siis igatsen ma tema järele. Kui ta aga ilmub, siis igatsen ma jälle temast eemale saada. See näine on ju minu järele nagu narr.

Puhwetipreili. No waadake.

Albert. Ta armastab mind pooraselt, aga niipea kui ta minuga koos on, otsib ta tüli.

Puhwetipreili. Mispärast siis?

Albert. Ei ole aimugi. Ta ei tea seda ise ka. Aga see on juba tema wiis. Kui ta kedagi armastab, siis peab ta tüli otsima. (Hedwig on pääuksest sisse astunud. Ta on tööramaalase wälimusega, on juba mägata, et ta enam noor ei ole. Ta istub ühe laua juurde).

Hedwig. Kellner! (Albert läheneb arglikult temale). Üks likor!

Albert (tema laua juures). Missugust liköri?

Hedwig (poolwaljult). Ma põlgan sind!

Albert (kohmetult). Ja, ja ma tean.

Hedwig. Kust sa seda tead?

Albert. See tähendab, ma ei tea seda... aga kui teie...

Hedwig (käskiwalt). Kui sina...

Albert (tasa). Kui sina...

Hedwig. Waljemini!

Albert (natuke waljemini). Kui sina...

Hedwig. Miks sa mind otsekohe ei sinata?

Albert. Siin inimeste ees...

Hedwig. Inimesed ei lähe mulle midagi korda, nende pääle wilistan ma! Aga sa kardad puhwetipreilit!

Albert. Mina?

Hedwig. Ja, sina!

Albert. Mina kartwat puhwetipreilit?

Hedwig. Sellega on sul armulugu.

Albert. Aga ei, ma ei mõtlegi selle pääle.

Hedwig (waatab talle ühe silmapilgu otsa).

Hää küll, ma tahan sind weel kord uskuda.

Aga hoiä ennast. Ma olen rahulik ja mõistlik inimene... aga!... kui ma ennast tunnen petetud olewat, olen ma kõige pääle walmis. Hoiä ennast mind petmast!

Albert. Aga ma ei mõtlegi selle pääle!

Hedwig. Ma ei hakka kindlaid tõendusid ootama. Lihtsast kahtlusest saab küllalt.

Albert. Mis sa tahad juua?

Hedwig. Jäta mind oma joogiga rahule! Iga-kord, kui sa juttu teisale tahad juhtida, küsid sa, mis ma juua tahan. Sa oled halle põisike. Ma ei tea, mispärast ma nii wäga sinu küljes ripun.

Albert. Tänan.

Hedwig. Mille eest sa tänad?

Albert. Selle eest et sa nii minu küljes ripud!

Hedwig. Kunas me õige abielusse astume?

Albert. Ja, kunas!...

Hedwig. Esialgul on sinu seisukord weel liig kindluseta. Aga niipea kui sul juba natuke raha hoiul on, läseme endid laulatada.

Albert. Mis ma tohin sulle tuua?

Hedwig. Mis tohin ma sulle tuua! Sa ei oska wist üleülde midagi muud ütelda!

Albert. See on ju ometi minu amet!

Hedwig. Too mulle... too mulle (nukra häälega)

piprawiina.

Albert. Silmapilk. (Läheb puhweti juurde, hüüab). Üks piprawiin!

Puhwetipreili. No, kuidas on?

Albert. Arge minuga kõnelge, ta tapab mind ära. (Puhwetipreili naeratab). Arge nerge! Ta tapab mind ära...niikaua kui ta siin on, ei ole ma oma elu pärast julge. (Wõtab piprawiina ja wiib Hedwigile).

Hedwig. Joo sina enne!

Albert. Mispärast?

Hedwig. Ma ei tea ju mitte, mis sinu armuke-
ne säääl puhweti taga sulle andis. Joo si-
na enne, see on kindlam.

Albert (waatab enne ringi, siis rüütab ta
natukene klaasist ja paneb selle siis jäl-
le laua pääle). Kas sina siis ei joo?

Hedwig. Ei, kui säääl mürki sees oli, siis
saab ühest ohwrist küllalt! (Tõuseb üles).
Kunas ma sind jälle näha saan?

Albert. Ma ei tea ju. Kas sa õhtuti ikka
weel Inglise pawiljonis ülesastud?

Hedwig. Ja, kuni keskööni, siis lähen ma
koju. (Waheaeg). Siis sedawiisi lased sa
mind ära minna?... Sa ei küsi isegi mit-
te, kunas ma jälle tulen?

Albert. Kunas sa tuled jälle?

Hedwig. Ma põlgan sind! (Heidab Alberti
pääle waenuliku pilgu ja läheb ära).

Albert. Hää küll! (Läheb puhweti juurde).
Nii, nüüd võite jälle minuga kõnelda,
nüüd olen ma waba.

Puhwetipreili. Takjas on kôwasti kinni,
mis?

Albert. Ta armastab ju mind, ja see on
mulle trööstiks natuke.

Puhwetipreili. Mille eest?

Albert. Selle eest, et mind teised ei
armasta, mis mulle wast armsam oleks
Waadake, ennemalt, kui ma weel St.
Germain'is Henri Quatre'i pawiljonis

teenisin, tuli sinna ikka üks tore naene, üks kokotte...aga see alandas mind sügawasti. Ta ei pannud mind nimelt täheleegi. Ja tema pääle pean ma nüüd alati mõtlema. (Korraldab laua, mille juures Hedwig oli istunud ära. Bigredon astub sisse ja istub lauda). Aha, härra Bigredon. (Veauchenu ja Isabellele). Teie terwiseks!

Veauchenu. Prosit!

Albert. Maitseb jäle! (Joob õlle ära, paneb kandiku Veauchenu lauale ja läheb siis puhweti juurde). Üks kohwi härra Bigredonle! See tuleb ka igapäew selsamal ajal, joob oma kohwi ja loeb oma ajalehte. Ah, elu on ometi liig üksluine. (Wõtab, nagu see Parisis kohwinajades wiisiks on, pika saba-ga kohwikannu, paneb Bigredoni ette, klaasi walades).

5. etteaste.

Endised. Bigredon.

Bigredon (Albertile). Kus siis teie peremees on?

Albert. All keldris.

Bigredon. Kutsuge ta siia, mul on talle midagi ütelda.

Albert. Silmapilk. (Puhwetipreilile). Ma lähen wanameest keldrist kutsuma. Wast saan ma sääl ka klaas weini. (Paremalt poolt astb Yvonne sisse).

6. etteaste.

Endised. Yvonne.

Albert (Puhwetipreilile). Säält tuleb teie limonadiprintsess.

Isabelle. Peremehe tütar.

Yvonne (Albertile). Ma tulen praegu köögist. Poole tunni eest sõite teie, aga lauda ära koristada, see on teile wist küll liig raske?

Albert. Ma koristan kohe ära, preili. (Kõrwale). Ikka ja alati peab ta mind alandama. Aga tühja kah! See on mulle ju täitsa

ükskõik. (Muudetud toonil). See tähendab, ma ei tea öieti, kas see mulle nii ükskõik on!

7. etteaste.

Veauchenu. Isabelle. Bigredon. Yvonne.
Puhwetipreili.

(Bigredon joob oma kohvi ja loeb. Yvonne asub puhwetipreili kohale, wiimane läheb wälja).

Veauchenu (Isabellele). Ma arwan, et ma seda härrat säääl tunnen.

Isabelle. So!

Veauchenu. Ma pean teda kelmiks.

Isabelle. Miks?

Veauchenu. Ta ajab kõiksugust kahtlast äri.

(Nad loöwad klaasid kokku ja joowad. Paremalt poolt astub Philibert sisse).

Isabelle. See on kohwimaja omanik.

8. etteaste.

Veauchenu. Isabelle. Bigredon. Yvonne.
Philibert.

Philibert (läheneb Bigredonle). Tere, härra Bigredon.

Bigredon. Tere, härra Philibert. Ma lasksin teid sellepärast siia paluda, et mul teiega midagi õige tähtsat on läbi rääkiõa.

Philibert. Mis see siis jälle wõib olla?

Bigredon. Asi puutub teie kellnerisse Albertisse.

Philibert. Tema nimetamise juures tuleb mulle meelde, et see inimene praegu üsna üksi minu weinikeldris on.

Bigredon. Kas teate, kuidas teie kellneriga on?

Philibert. Kuidas siis?

Bigredon (sunnib teda istuma, ütleb talle poolwaljult). Teie kellner pärib 800, 000 franki!

Philibert. Mis te ütlete?

Bigredon. Oma lapsepõlwe on ta krahw Caspioni lossis mööda saatnud.

Philibert. Ja, seda ma tean.

Bigredon. Krahw Caspion on oma ilmareisil hukka saanud. Ja oma testamendis pärandab ta Albertile 800,000 franki. Teate, ma arwan kindlasti, et Albert tema sohi poeg on.

Philibert. Pavana pihta, seda pean ma talle kohe ütleva, küll tema aga teeb silmad.

Bigredon. Oodake... Kas te hull olete! Mitte üht sõna ei ütlete! Enne peate ometi katsuma, et oma tallekese tahedale saate!

Philibert. Kuidas nii?

Bigredon. Albert ei tea veel midagi. Ta saab sellest alles tunni aja pärast teada, kinditatud kirja kaudu notarius Gedeboisi käest. Minule rääkis seda bürooülem. See kiri võib alles järgmise postiga päralt jõuda, tähendab umbes $\frac{1}{2}$ tunni pärast, ja enne seda peame Albertiga nii kaugemale saama, et teie sellest pärandusest 200,000 franki oma taskusse pistate.

Philibert. 200,000 franki!

Bigredon. See on lapsemäng. Pange aga tähele, kuidas ma seda teen.

Philibert. Mis kelmus see jälle on?

Bigredon. Teie teete Albertiga 20 aasta pärale lepingu, 5000 franki aastas.

Philibert. Teie olete küll hull?! Kas siis mina päranduse sain?

Bigredon. Siis on teil kellner teenistuses, kel 800,000 franki varandust on.

Philibert. Mis kasu mul siis sellest on?

Bigredon. Kas teie siis aru ei saa, et inimene, kellel niisugune varandus on, enam kellner ei taha olla, ja et ta siis kohe enese teenistusest lahti ütleb?

Philibert. No ja siis?

Bigredon. Aga ta ei või lepingut üles ütelda ilma et teile 200,000 franki trahwi maksaks, nagu ma siin selles lepingus ära määranud olen, mille teie temale ainult

allakirjutamiseks ette panete. Teie palgate tema 20 aasta pääle 5000 frangi aasta palgaga. Kes lepingu murrab, maksab teisele 200,000 franki trahwi. Siis saab ta teada, et ta pärinud on. Et ta siis isenesestgi mõista enam edasi kellnerik jääda ei taha, maksab ta teile need 200000 franki ja läheb. No, kuidas see plaan teile ka meeldib?

Philibert. Alatu!

Bigredon. Teie ei taha?

Philibert. Alatu teo ees kõhklen ma ikka, kuni ma asja edasi ja tagasi olen läbi mõtelnud ja kui ma selles oma kasu näen, leiain ma lõpuks, et see sugugi nii alatu ei olegi.

Bigredon. Siis mõtelge asi ruttu läbi, sest meil on kõigest weel 20 minutit aega.

Philibert. Ma olen juba läbi mõtelnud, see ei wälta minu juures iialgi nii kaua.

Bigredon. Edasi, siis tooge see mees siia.

Philibert. Aga ütelge, kas 200000 franki natuke palju ei ole? Ma kardan, ta ei saa sellega nõuus olema.

Bigredon. Ah, see on talle täitsa ükskõik! Ta ei tea ju weel midagi. See on talle täiesti üsna ükspuhas, kas ta 200000 wõi 400000 frangile alla kirjutab.

Philibert. Siis wõime ju 400000 franki kirjutada!

Bigredon. Ei, see on jälle liig palju.

Philibert. Ma toon ta siia, sest keldris joob ta mul ainult weini.

Bigredon. Laske teda juua! Kui ta wähe wintis on, läheb ta meile seda hõlpsamini lõksu.

Philibert (Yvonnele). Yvonne, kõlista keldrisse, Albert tulgu ülesse. (Yvonne annab elektri kellaga märku).

Bigredon. Ma sean lepingu seni siin korda.

Philibert. Bigredon! See on siisgi alatus!

Bigredon. Äri on äri! Aga kui teie arwate, et seda teha ei wõi...

Philibert. Ei, ei, seda ma ei arwa...säält ta tuleb juba!

9. etteaste.

Endised. Albert.

Albert (astub sisse. Ta on wintis ja kõneleb poolwaljult iseenesega). Ma ei saa sugugi korralikult käia... Ma olen liig palju joonud...aga purjus ei ole ma oneti mitte... (Kuna ta onesega niiwiisi kõneleb, pühib ta laudasid ja toolisid. Philibert on puhweti juures ja kõneleb sääl oma tütreaga). Seda ei wõi ükski inimene toendada, et ta mind kord purjus on näinud... Ma tean selgesti, kunas mulle küllalt saab... siis jätan ma järele ja heidan magama!

Bigredon(tuleb lähemale). Albert!

Albert. Ja! Ah teie olote! Ma tean juba, kes teie olote! Ma tean ka, mis teie nimi on... ma ütlen seda teile teinokord.

Bigredon. Kuulge Albert, mul on teile teie peremehe nimel midagi ütelda.

Albert. Kas ta mind wälja wiskab?

Bigredon. Asi ei seisa mitte selles.

Albert. Ma tahan teile midagi ütelda...nii päris omawahel...ma olen kõigest ühe liitri täie ära joonud...kõige rohkem - poolteist liitrit...rohkem mitte ilmasgi.

Bigredon. Aga see ei tee ju midagi, teie peremees ei mõtlegi teid lahti lasta, just ümberpöördud, ta tahab teile palka juurde panna.

Albert. Hää küll, ma wôtan wastu.

Bigredon. Ta on aru saanud, et teie intelligent inimene olete!

Albert. Ei!

Bigredon. Kas teie intelligent ei ole?

Albert. Mina? Mina olon silmapaistwalt intelligent... Ma olen üleüldse kõige intelligentsem kellner, kes olemas on... aga sellest

ei wõi ometi mitte tema aru saada... ma ütlen teile, minu peremees on oinas...

Bigredon. Oinas?

Albert. Jamuidugi... Ärge mulle tulge üttelema, et ma intelligent olen... ma woin talle mööda kõrwu anda...

Bigredon. Pange tähele. Teie peremees tahab teid oma äri külge köita ja annab teile 5000 franki aastas.

Albert. Hüwa!

Bigredon. Pääle selle teeb ta teiega 20 aasta pääle lepingu.

Albert. Wäga häü!

Bigredon. Kes lepingu murrab ja üles ütleb, peab teisele trahwi maksma.

Albert. See on täiesti õige.

Bigredon. Meie teame ju, et seda kunagi ei saa olema ja sellepärast määrasime õige suure trahwi-summa: 200000 franki.

Albert. Ei!

Bigredon. Kas see teile liig suur on?

Albert. Ei, liig wäike. Lepingu 20 aasta pääle wotan ma wastu, aga mitte nii. Uhel ilusal päewal ei meeldi wast tema-le minu nägu enam, siis maksab ta mulle 200000 franki ja wiskab mind wälja. Ei, ei, mina tahan 500000 franki!

Bigredon. Aga ei, see ei lähe ju mitte. See on liig palju. See teeb terwe lepingu tühjaks!

Albert. Nii siis 200 franki!

Bigredon. Ei, 200000!

Albert. 200000! Kas ma pean alla kirjutama?

Bigredon. Ja, palun siia.

Albert. Kas ma pean kõik oma ristinimed alla kirjutama?

Bigredon. Nagu soowite.

Albert. Sest et mul ainult üks ongi: Albert. Oma isanime sain ma ema käest: Loriflan. Mina olen härra Albert Loriflan. Nii nüüd kirjutan alla.

Bigredon (hüüab). He, härra Philibert! (Philibert tuleb, kirjutab lepingule alla ja läheb Bigredoniga taha).

Yvonne (hüüab). Albert!

Albert. Nüüd hakkab ta mind jälle alandama... kui see nüüd niiwiisi tulewasel 20 aastat edasi peab kestma... ma olin rumal... ma oleksin pidanud lepingus seda tingimiseks tegema, et ta mind ei tohi alandada.

Yvonne. Albert! Ma ei tahtnud teile seda wôô-raste ees ütelda, aga ma olen seda teile juha tuhat korda ütelnud, et teie ôlleklaasi-aluseid ei tohi wedeleda lasta. Ma lasen teid lahti, teie lähete täna ôhtu.

Albert. Seda ma ei usu, preili.

Yvonne. Mis see tähendab?

Albert. Täna on ometi 15. aprill 1911, eks ole, preili?

Yvonne. Ja, aga mis siis see peab tähendama?

Albert. See tähendab seda, et ma alles 15. aprillil 1931 ära lähen, see on ju päris kerge wälja arvata. 15. aprillil 1931 lõpetan ma siin oma teenistuse, siis wôite omale kedagi teist otsida.

Yvonne. Teie olete ju päris purjus. Ma teen otsekohe teiega lõpuarwe. Teil on weel 45 franki palka saada ja 7 franki köögiarwest, see teeb kokku 52 franki, kas on ôige?

Albert. Ei.

Yvonne. Kuidas nii?

Albert. Preili, kui teie minuga lõpuarwet tahate teha, siis saan ma 52 franki ja 200000 franki, kokku 200052 franki.

Yvonne. Papa!

Philibert. Siin on teie kontraht!

Yvonne. Papa, sa pead selle inimese kohe lahti laskma, ta naerab mind. Ma wiskan ta wälja.

Philibert. Aga ei, ei. Mis siis on?

Albert. Preili Yvonne tükitab minuga paari õlli klaasi-aluse pärast tülli ja tahab mind lahti lasta. Ma ütlesin talle, et ma alles 20 aasta pärast ära lähen, ta tahtis minuga aga kohe lõpuarwet pidada ja siis nõudsin ma oma 200000 franki.

Yvonne. Sa nääd nüüd papa, et ta täitsa purjus on.

Albert. Härra Philibert, kas teie tahate selle eest hoolitseda, et teie preili tütar mitte teie kellnerit ei haawa?

Philibert. Aga ei! Jäta ta ometi rahule. Ma seletan koike seda sulle pärast.

Albert (õige waljult). Ma ei lase enesele midagi enam ütelda. Ma ei lase mitte ennast jalgadega sõtkuda.

(Tagast pääuksest astub kirjakandja sisse).

10. etteaste.

Endised. Kirjakandja. (Siis) Üks härra ja Üks daame. (Siis) Frédéric.

Albert (kirjakandjale). Miks teie siis tagastuksest sisse ei tulnud? Kes teid lubab eestuksest sisse tulla? Ma ei lase ennast kauemini jalgadega sõtkuda!

Kirjakandja. Teile on üks kinnitatud kiri.

Albert. Minule? (Loeb ümbriku päält adressi).

Gédebois, notarius... (Kirjakandjale).

Mis siis selle kirja sees on? (Philibert istub tagapool Bigredoni juures).

Kirjakandja. Seda ei woi mina ometi teada. Kirjutage siia lehele alla, muu ei lähe mulle korda.

Albert. Terwel eluajal ei ole ma nii palju alla kirjutanud kui täna...

Kirjakandja. Mis? Albert Lori!

Albert... Flan, ma ei ole ju weel walmis.

Mis selles kirjas õige peaks olema? Ma tean, mis sääl on. Ma nõudsin raudtee walitsuselt kahjutasu, sellepärast et nad pakkideruumis minu jalgratta oliwad kõweraks murdnud. Ma nõudsin 30 franki

Sina saad 1 frank jootraha. (Ta on kirja awanud ja loeb). Ah! Ma olen purjus!... Ma olen täitsa purjus!... Issand jumal, see ei ole ju võimalik... (Ta wajub Veauchenu kõrwale tooli pääle ja joob ühe söömu Veauchenu olleklaasist, mille Philibert praegu sellele oli toonud).

Veauchenu. Mis teil õige meelde tuleb? Nüüd andke mulle teine klaas õlut!

Albert. (Pühalikult). Mina maksan, mu armas maksan kõik! Mul on 800000 franki (Isabellele) 800000 franki. (Läheb kirjakandja juurde ja suudleb teda molema pose pääle). Nii! Ja see on sinu naesele! (Annab talle 20 franki. Suudleb Isabelle'i, siis Veauchenu, siis Bigredoni, siis Philiberti. Puhwoti ees peatab ta silmapilgu, siis suudleb ta weel kord Philiberti ja ütleb). Preili tütrele! (Yvonne läheb olgu kohitades paremale poole ära). Lugege seda, härra Philibert! (Annab talle kirja. Pääuksest astuwad üks härra ja üks daame sisse. Albert suudleb daamet, siis härrat, Härrale). Arge wihastage!... Täna on siin pidupäew!... Täna saab siin kõik muidu!... Teie wõite tellida, mis te tahate... Isegi jääkohwi! Mina, kollner, mina maksan kõik. (Pöörab Philiberti poole). Noh, mis teie selle kohta ütlete?

Philibert. Ma soowin teile õnne.

Bigredon. Mina soowin õnne.

Albert. Mis? See on alles asi! (Frédéricile kes paremalt poolt sisse astub). Frédéric tule siia, sulle ei ole ma weel suud andnud. (Suudleb teda otsaesisele). Ole selle pääle uhke, mu poiss. Sina oled ainuke õllepoiss ilmas, keda 800000 franki rikas mees suudleb.

Frédéric. Mis see tähendab?

Albert. Ma pärisin 800000 franki, nüüd algab peenike elu. Kõigepäält pean ma katsuma

selle kokotte St. Germainist Henri Quatrei pawiljonist kätte saada... Tema saab mu armukeseks, siis ostan ma omale automobili, smoking-ülikonna, lille nõõpaugusse ja terve päewa lasen ma lakksaabastes ümber. (Teeb, nagu tõmbaks ta kindaid kätte). Ei, kindaid ma omale kätte ei tõmba, see on liig tülitaw. Aga ma hoian alati ühe paari puhtaid kindaid ligi, et ma niiwiisi wõiksin teha... Nüüd algab peoniko elu... See tähendab, Hedwig, kui keegi minu järele küsib, ma olen ära reisinud, õige kaugele. (Philibertile). Härra Philibert, ma ei taha teid hoolimata kimpu jätta, aga waadake, et te ruttu mulle asemiku muretsete. Täna õhtuni jään ma weel siia.

Philibert. Ei, mispärast, mu armas Albert. Kui teie kõhe minna tahate...

Albert. Wäga lahke teie poolt. Teie wõlgnete mulle weel 52 franki, aga minu taoline mees ei tohi wäiklane olla! Ma ei nõua seda raha, ostke selle cest midagi preili Yvonnele.

Philibert. Ei, ei, mu armas. Arme teine teisele midagi kingime. Peame arwe ära. Mina wõlgnen teile 52 franki, need tõmmake 200000 frangist maha.

Albert. 200000 frangist?

Philibert. Ja, mu armas Albert, kui teie oma teenistuse üles ütlete, peate ometi kokku lepitud trahwi maksma.

Albert. Kuidas? Kuidas? Kuidas? See ei ole ometi wõimalik... Härra Bigredon.

Bigredon. Mis siis on?

Albert. See ei ole ometi mitte wõimalik! Kui ma seda enne oleksin teadnud, siis ei oleks ma ju ialgi alla kirjutanud. Teie ei wõi ometi minu käest 200000 franki nõuda, härra Philibert!

Bigredon. Kas teie ise seda ei nõudnud, kui teid taheti lahti lasta?

Albert. 200000 franki!

Bigredon. Teil on ometi 800000!

Albert. Aga siis jääb mulle ainult weel 600000! Ei...ei...ei...ei...see ei lähe... see ei lähe kuidagi wiisi...600000 frankiga ei saa mina ära elada! Ma olen wälja arwanud, mulle on 800000 franki waja!

Bigredon. See ei aita midagi! Teie peate oma peremehele juba 200000 franki maksuma.

Albert. Seda ei wõi peremees minu käest nõuda...see oleks alatu! Ma ei maksa mitte seda 200000 franki!

Bigredon. Siis jääte kellneriks! Wäga meelepäraline see ei wõi küll olla hommiku kella 8 kuni öösi kella 12 siin wõraid teenida, kui 40000 franki protsenta saad.

Albert. Noh - see ei wõi ju igawesti kesta. (Philibertile, tagasihoitud wihaga). Härra Philibert, ma olen asja järele kaalunud, ma olen oma ametiga rahul, ma olen teie kohwimajaga nii ära harjunud, ma jään teie teenistusesse.

Philibert. Palun. (Bigredonle). Nüüd ta jääb ja mina pean temale kakskümmend aastat järgimööda 5000 franki aastas maksuma. Tore supp, mis te mulle keetsite.

Bigredon. Ainult kannatust, kaua ta seda wälja ei kannata. (Läheb Philibertiga tahapoole).

Albert (Frédéricile). Ma tean, mis ma teen, pane tähele. Ma narrin teda niikaua kuni ta mind ise wälja wiskab. Siis peab ta mulle 200000 franki maksuma. (Philibert helistab, Yvonne tuleb tagasi). Ma ei wõta seda raha wastugi, ma kingin selle talle, kui mul ainult trahwi ei ole tarwis maksta.

ll. ettcaste.

Endised. Jabert. Amélie.

Jabert. Mis sa juua tahad?

Amélie. Konjakut.

Jabert (hüüab). Kellner!

Philibert. Albert! Teine laud pahemat kätt!

Albert (istub toolile). Mis sa soovid, Auguste?

Philibert. Teie peate wõõraid teenima!

Albert (jäab istuma). Ma olen nii väsinud.. ma suudan ennast waewalt liigutada.

Philibert. Mis see peab tähendama?

Albert. Ma olen nii väsinud, Auguste! Sa pead juba ise waewaks wõtma.

Isabelle (Veauchenule). Kuulge ometi, härra Veauchenu, kuidas see oma peremehega räägib!

Philibert. Albert, kas teie tahate nüüd wõõraid teenida wõi ei?

Albert. Ma ei wõi käia. Mulle läks midagi silma!

Philibert. Ma küsin teilt wiimast korda: kas tahate wõi ei taha?

Albert. Aga pakskõht! Sinu wäiksed jalad on ju weel nii nobedad. Näe ometi ise waewa!

Philibert. Kas tahate nüüd wõõraid teenida?

Jabert (hüüab). Kellner! Kuhe te siis jääte?

Albert. Ära ometi wõõraid lase oodata, Auguste. Mina ei suuda ennast liigutada!

Philibert. Oodake, teiega kõnelen ma pärast.

Albert. Jamuidugi! Häameelega!

Philibert (mööda minnes Bigredonle). See ei lähe, seda ei suuda ma ära kannatada!

Bigredon. Ainult kannatust, küll ta rahulikuks jääb. (Kaks wõõrast astuwad sisse ja istuwad Alberti lähedusesse ühe laua juurde).

12. etteaste.

Endised. Kaks wõõrast.

I. wõõras. Kellner! Üks konjak ja üks must kohwi!

Albert. Peremees!

Philibert. Mis siis on?

Albert. Wõtke säält tellimine wastu. (Wõõrastele). Minu peremees teeb seda kõik

nimelt isiklikult! Mina istun siin ainult ehteks.

Philibert. Siis teie ei taha mitte wôôraid teenida?

Albert (järsku). Minugipärast! (Läheb puhveti juurde ja toob ühe kohwiklaasi ja liköriklaasi, konjakipudeli, kohvikannu ja walab konjakut kohwi klaasisse, mille ta ääreni täidab ja kohwi liköri klaasisse).

Philibert (kohkudes). Mis ta siis teeb?

Albert (woorastele). Konjakut annan ma teile suure portsjoni, sellepärast, et see kraam meil endil palju ei maksa. See on weiniäädikast ja saapataldadest valmistatud. Kohwi ma teile nii palju ei anna, sest et meil sellele wanu sigariotsasid juurde lisatakse ja see ei ole terwisele kasulik.

Philibert (wôôrastele). Wabandage, mu härrad! (Wotab klaasid ära. Siis Bigredonle). Teie! Ma ei kannata seda enam ära!

Bigredon. Oodake! Tulge kaasa. (Lähwad mõlemad taha paremat kätt ära).

2.wooras. See on ometi kuulmata!

1.wooras. Mis siis selle kellneriga õige on?

2.wooras. Ja peremees, kes kõige sellega lepib!

1.wooras. Pöörane lugu! Mul on otse kahju, et ma ära pean minema, muidu jääksin ma weel siia!

2.wooras. Mul on Tonneau restoranis Pézardiga kokkusaamine ära räägitud, aga ma toon ta siia, see on liig naljakas!

1.wooras (ära minnes Albertile). Kas teie ikka niisugune olete woi on see täna ainult erandi?

Albert (istuma jäädes). Jumal, teed, mis wôid. (Mõlemad woorad lähewad ära).

13. etteaste.

Albert. Veauchenu. Yvonne. Frédéric.
Frédéric (tuleb paremalt poolt sisse, tasa

Albert(tile). Kuule Albert, ma pean sulle midagi üttelema: wanamees seisab Bigredonga väljas köögiakna taga. Ma kuulsin iga sõna. Bigredon tahab üht notariust tuua, et see tunnistajana näeks, et sina oma ülespidamisega wanameest sunnid sind välja wiskama.

Albert. Notariust?

Frédéric. Ja, seda, kes meil siin ülewal elab.

Albert. Aha, kolmandal korral?

Frédéric. Sea ennast selle järele.

Albert. Las ma aga teen, mu poeg.

14. etteaste.

Endised. 2.wôoras. Pézard.

2.wôoras (astub Pézardiga sisse). Pane aga tähele. Niisugust asja ei ole sa üldse omas elus näinud! Waata aga seda kellnerit säääl!

Pézard. Mis tema juures siis nii waadata on?

2.wôoras. Oota aga! Sa saad warsti midagi näha! Oota ainult!

Pézard. Mis me siis joome?

2.wôoras. Mitte nii ruttu. Ootame, kuni peremees tuleb.

Albert (läheneb lauale). Mida tohin ma härradele tuua?

Pézard. Meie mõtleme weel järele.

(Frédéric on puhweti juures õlleklaasi-alused hunnikusse ladunud jne. Teisest uksest paremat kätt astuwad Philibert ja Bigredon sisse).

15. etteaste.

Endised. Philibert. Bigredon. (Siis)

Notarius.

2.wôoras (Pézardile). Säääl tuleb peremees, nüüd läheb lugu lahti.

Philibert (tasa Bigredonle). Notarius tuleb uulitsa poolt sisse.

Bigredon. Ainult mitte midagi märgata lasta.

(Notarius tuleb pääuksest sisse).
Frédéric (sosistab Albertile). See on no-
 tarius. (Ära kööki).

Albert. Ma tean.

(Notarius istub mõlema wõõra lähedusesse).
2.wooras. Härra peremees. (Philibert läheneb).
 Mina tahaksin kohwi ja see härra wõtab ühe
 konjaku.

Pézard. Ma tahaksin parema meelega tsitroni
 limonadi.

2.wooras. Ei, ei, wõta aga konjakut.

Pézard. Aga minu terwis ei kanna konjakut.

2.wooras. See ei tähenda ju midagi.

Pézard. Ma ei saa sinust aru.

2.wooras. (Philibertili). Siis üks kohwi ja
 üks konjak, härra peremees.

Philibert (kartlikult). Nüüd teeb ta mind
 jälle naeruks. (Mööda minnes notariusele).
 Pange tähele!

Notarius. Küll ma tähele panen!

Philibert. Albert!

Albert. Ja, palun!

Philibert. Wiige härradele üks kohwi ja üks
 konjak.

Albert (sõnakuulelikult). Silmapilk, silma-
 pilk! (Jookseb puhweti juurde).

Philibert (notariusele). Pange tähele, mis
 ta konjakuga teeb.

(Albert toob napsiklaasi ja kohwiklaasi,
 kohwikannu ja konjakupudeli).

Pézard (toisele wooralc). Mis sa õige tahad?
 See on ju päris harilik kellner.

2.wooras. Wõta aga ära. (Albert täidab klaa-
 sid. Pääle selle kui ta klaasid on täitnud).
 Kellner, kas konjak on häa?

Philibert (notariusele). Nüüd pange tähele!

Albert. Konjak? See on üleüldse kõige parem
 kõige parematest!

2.wooras. Kas ta mitte wõltsitud ei ole?

Albert. Täiesti puhas. Üsna wana konjak, mi-
 da üks meie Bordoost ühe kõige kuulsama

äri käest tellime. See walatakse meie jaoks iseäraliselt wahatatud waatidesse ja antakse alles kahekümneaastase seismise järele wälja.

Philibert (kõrwale). See on ju suurepäraline!

Albert. Maitsge ainult! (Walab kohwi sisse).

Ja kui te kõigeparemat kohwi soowite juua mis Parisis üleüldse saada on, siis peate siia tulema.

2. wõõras. Ma arwan, talle pandakse sigari-otsasid hulka?

Albert. Kõige parem mokka, Zanzibari ja Martiniguc segu, meie kohwimaja erijook! (Kõrwale). So, ma arwan, seda tegin ma hästi.

Pézard (teisele wõõrale). Ja selle jaoks meelitasid sa mind siia? Sellepärast pean mina konjakud joona ja oma kõhtu rikuma?

Albert (notariusele). Mis teie käsate, mu härra?

Notarius. Täna, mitte midagi. Ma tahtsin ainult waadata, kas siin mõni tuttawa leidub. Ma lähen jälle ära.

Albert. Oo, kas teie ei lubaks, et ma teile midagi pakun?

Notarius. Mis see tähendab?

Albert. Ma tahan teile ainult näidata, kui hiilgawalt selles kohwimajas wõõraste eest hoolitsetakse. Mina olen eeskujulik kellner, ja et oma wõõraste rahulolemist ära teenida, olen ma walmis isegi nende eest maksma.

Notarius. Täna, täna! (Philibertile).

Mis pean ma siis siin tunnistama?

Philibert (Bigredonle). Selle eest on mul Teid tänada! Nüüd pean ma teda kaksküm-
mend aastat pidama!

Albert. Nüüd wõin ma kakskümend aastat kellneriks jääda! 40000 franki aastas sissetulekut ja 5000 franki palka!

E e s r i i e .

Teine waatus.

Mängib väga toredas öörestorani saal-
gis. Pahemat kätt esimese kulissi juures
laud mitme jaoks kaetud, paremat kätt teise
kulissi juures niisamasugune laud. Paremat
kätt esimese kulissi juures ja pahemat kätt
teise kulissi juures ukseid. Tagaseinas awar
wõlw koridorisse, mille kõrwal teised saalid
on.

1. etteaste.

Ärijuht. Bigredon.

(Mõlemad astuvad paremalt poolt sisse.

Näitelewa taga on mustlaste muusikat kuulda).

Bigredon. Kas siis siin enam ühtegi waba lauda
ei ole? - Sää! on ju üks laud!

Ärijuht. Wabandage, mu härra, see on kinni
pandud.

Bigredon. See sää! ka?

Ärijuht. See ka.

Bigredon. Kelle jaoks see laud siin kinni
pandud on? Wast on see minu sõber.

Ärijuht (waatab oma taskuraamatusse). Härra
Albert Loriflani jaoks.

Bigredon. Aha!

Ärijuht. Kas teie soda härrat tunnete?

Bigredon. Ei, ei, ma ei tunne teda. Ja see
laud sää!

Ärijuht. See on härra Plouvieri jaoks.

Bigredon. Wast leian ma siin kõrwal weel ühe
waba laua. Kas härra Philibert ei ole siin
lauda ette tellinud?

Ärijuht. Ei, see nimi ei ole mul üles tähen-
datud.

Bigredon. Kuhu ta ometi jääb. Ma olen hirmus
näljane. Lõunast saadik pole ma midagi
söönud.

Arijuht. Wast lasete omale seniks tosin aust-
rid tuua, kuni teie sõber tuleb.

Bigredon. Ma ei tea... (Enesele). Ah, ta tuleb
ju kindlasti. (Kõwasti). Ja, teil on õi-
gus. Andke mulle kaks, kolm tosinat aust-
rid.

Arijuht. Ja selle juurde pudel Chambéryt?

Bigredon (enesele). Ta peab ju tulema!
(Kõwasti). Ja, üks chambéry. (Läheb pare-
mat kätt esimese kulissi kaudu ära).

Arijuht. Wäga häa.

2. etteaste.

Arijuht. Artur.

Arijuht (näeb Arturit, kes tagapoolt sisse
astub). Mis siis sina täna siit tahad? Kas
on midagi juhtunud?... Oudne tundmus tu-
leb pääle, kui teid politseimehi näha on.

Artur. Ära kard! Meie ei otsi kedagi! Ma
wotan ainult oma käe pääl waikse rändami-
se ette. Öörestoranidēs leidub ikka nägu-
sid, mis politseid huwitawad.

Arijuht. Jumala pärast! Ainult mitte meie
juures!... Mine, säält tuleb Bérengere
de Touraine...

Artur. See suur kokotte?... (Artur läheb;
keskmisest uksest astub sisse Béreugere
ja tema järele, Jacqueline ja Bouzin).

3. etteaste.

Arijuht. Bérengere. Jacqueline. Bouzin.

Bérengere. Kas see on see laud, mis härra
Albert Loriflan ette tellis?

Arijuht. Jamuidugi, proua.

Bérengere (teistele). Siin see on. (Üks
riidehoidja tuleb, kes wooraste riided
wastu wõtab).

Bouzin. Aga Loriflan ei ole weel siin.

Bérengere. Ei, ta tuleb ju ikka alles pärast-
poole.

Bouzin. Ja, aga kus ta siis kõik see aeg wii-
bib?

Jacqueline. Kas sina siis ei tea kus ta on?

Bérengère. Ma tahan teile tõtt ütelda: mul ei ole sellest aimugi.

Jacqueline. Mis! Sina, tema sõber, ei tea seda?

Bouzin. Ta näib sinu ees oma ametit kartlikult warjawat.

Bérengère. Oma wahel öeldud, ma tean just niisama wähe nagu teie kõik. Ka mulle on Alberti terwe elu täielik saladus.

Jacqueline (uudishimulikult). Saladus?

Bérengère. See on otse hirmuärataw, aga ma tunnen teda ainult ösiti. Ma ei näe teda ei hommikul, ei pääle lõunat, ega õhtul. Hommiku kellä kaheksast kuni öösi kella kaheteistkümmeni on ta mulle täitsa nägemata!

Jacqueline. See on aga imelik!

Bérengère. Ta määrab mulle iga päew kokkusaamise teatud ajal ja pool üks, mõnikord ka juba weerand üks jõuab ta kohale. Ikka on ta wäsinud ja ikka närwiline. See ei ole ka ime. See inimene ei maga ju pesaegu sugugi. Poole kolmeni sööme õhtust, siis läheme koju, ja kuni me magama jääme, lähob muidugi weel hiljemaks. Ja kas teate, millal ta üles tõuseb? Täpipealt weerand kaheksa. Ta tõisegi ühe ärataja kella kaasa, mille ta ikka oma kõrwale öö laua pääle paneb.

Bouzin. Kas tead! Mina sinu asemel kardaksin. Kui ta nüüd mõni pangaametnik on, kes raha üle loöb! Mõttele ometi, kui teid siis kinni wõetakse, oled sina tema kaasüüdlane.

Bérengère. See hirm oli mul esialgul ka. Aga ma ei usu seda. Raha, mis ta wälja annab, on tema oma.

Jacqueline. Millest sa seda ära tunned?

Bérengère. Sellest, et ta raha mitte mõtlemata wälja ei pillu. Ta on helde, aga koige oma helduse juures peab ta siisgi

silmad lahti. Hiljuti palusin ma temalt üht pärli kaelaehet. Ma uskusin, et te mullle selle kaasa toob, aga ta tõi mullle ainult ühe väga ilusa sõrmuse ja ütles: ma annan sulle parema meelega ühe pärli, mis 15000 franki maksab, kui 60 vähema väärtuslist, mis 1000 franki tükk maksawad.

Bouzin. See on ju ometi päris mõistlik.

Béren gere. Ta annab raha wälja, aga ta peab mootu. Ta mängib ka. Ma ei tea mis pärast, aga ta on omale kord ette wõtnud 200000 franki wõita. Ta hakkab mängima, aga kui ta paar tuhat franki kaotanud oli, siis jätis ta täiesti järele.

Bouzin. Noh, sinu asemel huwitaks see mind küll kord teada saada, mis ta päewal teeb. Kui ta pangas ametis on, ei wõi ta ju alati kuni keskööni töötada. Ma laseksin kord tema järele walwata.

Béren gere. Ah, ma ei mõtlegi selle pääle. Miks peaksin ma enesele asjata muret tege-
ma. Ma olen rõõmus, mul on kena sõber, kes mullle hästi meeldib, ja niikaua, kui ma paremat ei leia, olen ma rahul. Mõnikord käib ta mullle ju küll ka närwide pääle. Iga silmapilk küsib ta kas ma teda ta enese pärast armastan. Kuidas wõin ma siis seda teada? Ja siis on tal kõikisugu mõt-
teid! Juba paar päewa wacwab ta mind sellega, et ma klawerit mängima ja Inglis keelt õppima pean.

Jacqueline. Noh, ei oleks sugugi paha, kui Inglis keelt mõista.

Béren gere. Mis jaoks siis?

Jacqueline. Mõnikord juhtub ehk inglasega kokku kellest muidu aru ei saa.

Béren gere. Ma ütlen sulle, mõhed ei kuula ialgi tähelepanelikult päält, kui siis, kui nad sinust aru ei saa. Mul oli kord üks ilus itallane, see oli lihtsalt waimustatud. Ma

pidin wahetpidamata kõnelema ja siis ütles ta ühele härrale, kes mulle seda ümber tõlkis, ma olewat kõige targem naene, keda ta iganes on tundnud.

Jaqueline. Kas tead, minu juuksed on päris korrast ära, sinu omad ka, tule, seame endid natuke joondo.

Bérenère (Bouzinle). Kas sa siin ootad?

Bouzin. Ma lähen kord alla söögisaalist läbi, wast saab mõne tuttawaga kokku.

(Ta läheb mõlema naesterahwaga keskkuse kaudu ära).

3. etteaste.

Philibert. Bigredon.

Bigredon (astub paremalt poolt sisse ja silmab Philiberti, kes teiselt poolt sisse astub). Sää! te wiimaks olete! Miks te siis lauda walmis ei tellinud? Ma ütlesin seda ju teile.

Philibert. Ette tellitud laua juures peab laialt sööma ja jooma ja õiguse pärast ma ei teagi, mis jaoks me siin oleme.

Bigredon. Me tahame Albertit siin üllatada. Nii kui ta koll 12 oma päewatöö on lõpetanud, paneb ta teised riided selga ja läheb wälja et lõbutseda. - Teda on kõigis öörestoranides näha, ja täna katsume kord ta lõbu segada.

Philibert. Mis meil siis sellest on, et meie tema lõbu segame?

Bigredon. Kujutage enesele ometi ette: kui ta siin niisuguses paigas lõbutseb ja suurt härrat mängib, unustab ta ju hoopis ära, et ta kellner on ja kui me nüüd järsku tema ees scisame...

Philibert. Ja, ja, nagu maa seest kaswanud, seda te ütlesite mulle juba. Ja mis siis ikka on, kui me nii tema ees seisame!?

Bigredon. Sel kombel saab tal sellest elust willand ja ta ütleb teile wiimaks üles.

Philibert. Küll ta juba minu juurde teenis-

tusesse jääb. Juba kolm nädalat waatan ma seda päält. — Ja mõne päowa pärast pean ma talle esimese kuu palga wälja maksma, see tähendab 416 franki ja weel paar santimi. Weel ialgi enne ei ole ükski kellner nii suurt palga saanud! Pääle selle pean ma weel teiega öörestoranidesse jooksuma ja ühel õhtul niipalju raha wälja andma, kui ma nädala jooksul teonida ei suuda. Tehke mulle meeolehääd ja jooge nüüd ainult üks tass schokoladi.

Bigredon. Pääle selle kui ma kolm tosinat austrid olen ära söönud ja pudel chambéryd pääle joonud! Ei, ei, meie peame siin korralikult õhtust sööma.

Bouzin. (Tuleb tagasi ja istub oma laua äärde. Hüüab). Kellner! Kellner!

Philibert (läheb taha ja hüüab). Kellner!

Üks kellner. Ja, palun, teie soovite?

Philibert. See härra sääal tarwitab teid. (Bigredonile). On siin aga hirmus kord. Tulge, ma ei suuda seda kauemini päält waadata!

Bigredon. Arge ennast äritage, härra Philibert. Mul on oma plaan, ja selle peame läbi wiima. Kui tarwis, peame kõik Parisi öörestoranid läbi käima.

Philibert. Aga ilma minuta, härra Bigredon! Teie olete mul liig suur raiskaja! Kellner! Pühkige laud korralikult puhtaks.

(Kellner waatab imestanult ta otsa, Philibert läheb ära, Bigredon jookseb talle jälle. Keskelt astub Hedwig nelja Ungari riides tüdrukuga sisse).

5. ottoaste.

Hedwig. Arijuht. Neli tüdrukut. Üks kellner. Hedwig (sisse astudes). Ei, see ei läho! See on woimata!

Kellner. Mis siis wiga on?

Hedwig. Mina ei wõi oma mängukooriga pääsissekäigu juures mängida, kus inimesed wahet-

pidamata edasi ja tagasi käiwad!
Arijuht (juurde tulles). Mis siis see peab tähendama?

Hedwig. Peremees palkas meid; täna peame algama, aga pääukse juures ei wõi mina oma daamedega mängida.

Arijuht. Seadke ennast minu pärast trepi päle üles. Säält wõib teid terwes saalis igast paigast näha. (Waatab talle otsa). Mulle näib, meie tunneme teine teist?— Kas need on teie õed?

Hedwig. Ja, need on minu Ungari õed.

Arijuht. Aha!... Hoidke pikkade ettekannete eest, see wäsitab publikumi.

Hedwig. Meil on ju ainult lühikesed tükid. Näituseks "Aewastaja põrsas". Pange tähele, mu daamed. (Need hakkawad üht kupleed mängima).

Arijuht. Jumala pärast, jätko järele. (Mäng waikib).

Hedwig. Lühikesed tükid on meie pääkuulsus... Siis wõib sagedamini raha korjata.

Arijuht. Aga mitte iga numbri järele. See tülitab wõõraid. Kõige rohkem üks kord tunnis.

Hedwig. Minugi pärast.

Arijuht. Tulge, ma näitan teile koha kätte.

(Läheb Hedwigi ja teiste daamedega keskelt keskelt ära, kes ära minnes üht marssi mängiwad. Bérengere ja Jacqueline tulewad tagasi)
 6. etteaste.

Bouzin. Bérengere. Jacqueline. Arijuht.

(Siis) Gastonnet (Ja) Plouvier.

Bérengere (ärijuhile). Mis ajast saadik teil siis siin Ungari naisorkester on?

Arijuht. Tänaest pääle, madame. Daamed laulawad ka, iseäranis üks, kellel imeilus hääl on. (Läheb ära).

Jacqueline. See wõib päris lõbus olla!

Bérengere. Ma olen kole näljane!

Bouzin. Me wõime ju seni pääle hakata.

Jacqueline. Ah, meie ootame parem weel. Albert peab ju iga silmapik tulema!

(Kesküksest astub ärijuht sisse ja juhatab Gastonnet ja Plouvier teise laua juurde).

Ärijuht. Palun, härra Plouvier. Mul maksis palju waewa teile seda lauda seniajani waba hoida.

Gastonnet (noor mees, wilumata kommetega).

Aga meie olime ta ju ette tellinud.

Ärijuht. Me hoidsime ta ju ka waba... Mis ma tohin tuua lasta, härra Plouvier?... Harilik õhtusöök?

Plouvier (elegant Parisi elumees, natuke wäsinud). Ja - palun. (Ärijuht läheb ära)

Ärijuht. Wäga hää.

Gastonnet. Mulle on wäga armas, et ma just teile seltsis Parisi oolu wõin tundma õppida. Kui inimene wäiksest linnast Parisi tuleb, nagu mina, siis tahab ta muidugi ka suures elus osa mängida.

Plouvier. Rahustage ennast, mu armas. Teie omandustega wõib selles ringkonnas wäga ruttu kuulsaks saada!

Gastonnet. Arwate?

Plouvier. Ja kui teil koguni weel õnne on ja ühesse kõmurikkasse skandalisse sattute... Aga niisuguseid õnnerikka juhtumisi ei tohi praegusel ajal sugugi enam arwesse wõtata.

Gastonnet. Kui ma ennast natuke rohkem ette sepitada saaksin. Ma usun, kõige parem oleks, kui ma ühele kuulsale kokottele külge löön.

Plouvier. See on raske, wäga raske! Ühe korraliku naisega oleks see kergem.

Gastonnet. Kes need daamed säääl on?

Plouvier. See suur walgetwerd on Bérengère de Touraine. Ta on wäga tore, aga ka wäga kallid. Sel peab nüüd wististi uus ühendus olema. Juba kaks nädalat näen ma teda

ühe nooremehega koos, keda ma sugugi ei tunne. See inimene awaldab aga suurtsugu ja peenet mõju.

Gastonnet. Ja see teine sääl kõrwal?

Plouvier. See on Jacqueline Deneige. See ei ole weel kuulsuse tipul, aga tal on tulewiku. Kas pean teid tutvustama?

Gastonnet. Ah ja, palun.

Plouvier (tõuseb üles ja läheb Gastonnetga teise laua juurde). Tere õhtust lapsed, kuidas siis käsi käib? Aa, tere õhtust, Bouzin. (Annab talle kätt). Te lubate, et ma teile oma hääd söpra esitelen? Krahw Harri de Gastonnet - preili Bérengère de Touraine, härra Bouzin, preili Jacqueline Deneige. (Kellner toob õhtu sööki).

Ärijuht (tagast sisse astudes). Palun mu härrad, söök on laual.

Bérengère. Ah, teie hakkate juba sööma, teie onnelik!

Plouvier. Kui te meie lihtsast söömaajast osa tahate wotta?!

Bérengère. Ei tänan, meie ootame Alberti.

(Plouvier ja Gastonnet kumardawad ja istuwad oma lauda).

Bouzin. Ta peab ju iga silmapik tulema!

Bérengère (tõuseb ülesse). Säält tuleb ju Albert!

(Ärijuht, kes paremale poole ära läinud, tuleb tagasi, tema järel ilmub Albert).

7. etteaste.

Endised. Albert.

Albert on väga peenelt riides. Traki pääl kannab ta siidi woodriga mantlit. Ta awaldab väga närwillist, ja wäsinud mõju. Tema järel ilmunud kellner wõtab tema kübara ja mantli.

Bérengère. Wiimaks ometi! Ime, et sa üleüldse weel tuled!

Albert. Palun, ära tee mulle ette skandali!... Ma oleksin ammugi siin olnud, aga mind

pidas üks suure äri asemik nii kaua kin-
ni. (Kõrwale). Kolm gaasitöölist pidi-
wad ka nagu tellitud just $\frac{3}{4}$ 12 minu juu-
res kohwimajas kaarta mängima hakkama...
ja ei jätta järele... ja ei jätta järe-
le... Oh, on see küll elu!

Ärijuht. Mis tohin ma lauale tuua lasta?

Albert. Saatke mulle kellner, selle käest
tellin ma siis. (Ärijuht kumardab ja lä-
heb ära). Ma ei kannata seda ärijuhti...
Ma ei salli üleüldse ärijuhtisid...
See mõtleb enesest jumal teab mis ole-
wat ja ei ole sääljuures ometi mitte
rohkem kui kellner.

Bérençere. Selle üle ei ole sul ju ometi
waja wihastada.

Albert. Ma ei salli ärijuhtisid!...

Kellner. Millega wõin ma härrasid teenida?

Albert. Mis teil siis täna saada on? (Béren-
çere poole). Ma küsin ainult sellepärast,
et ma teaksin, mida me mitte ei wõta.

Kellner. Wast soowite linna-krokettisid?

Albert. Neid wõid sa ise süüa. (Bérençere-
le). Ma tean, mis nad sinna kõik sisse
ajawad. (Kellnerile). Sa annad meile
koige enne Rooma mune sardellisooostiga,
aga ilma juustuta, oma wana juustutükka
wõid sa mujal lauale anda. Siis wärskeid
spargeliotsasid, neid ei saa te wõltsi-
da.

Kellner. Ja wast natuke külma liha?

Albert. Ei, ei, seda tunnen ma ka. Külma
linnupraadi ja lihatükka, mis juba kolm
päewa kõigil laudadel on seisnud.

Bérençere. Siis telli ometi midagi wärskelt
praetut.

Albert. Tellige omale, mis te tahate. Mul
ei ole millegi kohta enam usaldust.

Bérençere. Ära riku ometi meie isu ära.

Meil on ometi nälg. (Keldriülem ilmub
ja toob jäänõuu sees shampajerit parem-

poolse laua juurde).

Kellner. Wast üks chateaubriaud?

Bérengere. Ja, palun.

Albert. Mulle tooge üks tükk wärsket Camemberti. Aga ma puhastan seda ise. Siis tean ma vähemalt, mis ma süön.

Kellner. Ja järelroaks?

Jacqueline. Natuke puuwilja!

Albert. Ja, tooge puuwilja. Sellest wõite ainult kallist hinda wõtta, aga wõtsida te seda ei saa.

8. etteaste.

Endised. Keldriülem.

Keldriülem. Mis tohin ma härrastele juua tuua?

Jacqueline. Schampanjerit, üks ole?

Bérengere. Ma tahaksin paroma meelega enne klaas Burgundi weini. Üks pudel pommardi.

Keldriülem. Ma soowitan teile 31 aastakäiku.

Albert. Missugust aastakäiku?

Keldriülem. 81.

Albert. 30 aastat! Ma ei ole ju sinu käest küsinud, kui wana sinu õde on. Kui palju te omale siis niisuguse pudelist lasete maksa?

Keldriülem. 15 franki.

Albert. See on liig odaw, mu armas. Selle hinna juures ei usu keegi teie kolmekümmend aastat. Minupärast anna daamedele niisugune pudel pommardi, mina joon ühe pudeli lihtsat walget weini 3 frangi eest, siis tean ma vähemalt, et mind 2 frangi 50 tsentimi wõrd tüsataks.

Bérengere. Laske ruttu lauale anda.

(Keldriülem ja kellner ära). Kas tead, sa oled lihtsalt wäljakannatamata! Iikka nurised sa ja näügutad teenijaid ja lõpuks maksad sa ju ometi!

Albert. Ja, see 'p see asi on!

Bérençère. Kui see sulle ei meeldi, mu armas, woid sa seda ju igal ajal muuta.

Albert (kibedalt, oma ette). Ikka ainult äriline seisukoht! Mitte põrmugi tundmust, poolehoidmist, ikka ainult paljas rahahuwi!

Bérençère. Mis sa siis sääl oma ette pomised.

Albert. Ma arwan ainult midagi kokku.

(Edasi oma ette kõneledes). Ikka ainult rahaahnus...mina ei ole muud midagi kui asi, mida oma kasuks tarwitatakse... Mitte südame raasugi.

Bérençère. Kas sa warsti walmis saad?

Albert. Kohe. (Edasi oma ette). Mitte tundmuse raasugi... Ja sääljuures olen ma täitsa tema wõrgus. Ma tean, kui südameata on, aga omas nõrkuses ei suuda ma ennast lahti kiskuda... Wastik!... Ptüi kurat! (Pöörab waljult kõneledes kurwa näoga teiste poole). Oleme siis nüüd roõmsad ja wallatud! Selleks elame ju ilmas!... Mis?! See on ju Philibert! Mis see siis siit tahab?

9. etteaste.

Endised. Philibert.

Albert (läheneb Philibertile, kes paremalt poolt sisse astub, wastu, poolwaljult).

Tere, härra Philibert!

Philibert. Tere, Albert!

Albert. Kuidas siis teid siit leiab?

Philibert. Noh, teie lõbutsete ju, nagu näha?

Albert. Tänan, läheb korda. Teie ka?

Philibert. Tänan ja. Mina söön siin õhtust ühe sobraga, kellel rohkem isu on kui mul. Teie olete ka tuttawatega siin?

Albert. Ja, - neil on ka rohkem isu kui mul.

Philibert (ühte pilku Bérençère pääle hei-

tes). Ilus naesterahwas. Soowin õnne. See armastab teid wist wäga?

Albert. Koledasti!

Philibert. Kas ta teab, et teie kellner olete?

Albert. Ma ei usu mitte. Aga kui wast keegi selle mõttega siia tuleks, et talle seda ütelda, siis ma lööksin sellel kõik konnid puruks.

Philibert. Aga hoidku - mis te arwate!...
Mina tahan siin lõbutseada.

Albert. No, kas teil on lõbus?

Philibert. Koledasti!

Albert. Noh siis soowin teile õnne.

Philibert. Kas teid niisugune elu wäga ei wäsita? Teie heidate nii hilja magama ja peate nii wara üles tõusma.

Albert. Mulle ei ole palju und tarwis.

Philibert. Teie wäljanägemine ei ole mitte wäga wärske.

Albert. Kui teie arwate, et ma liig roidunud olen ja oma kohuseid korralikult ei täida, siis on teil ainult waja teine kellner palgata. Küll te juba minule kohase asetäitja leiata.

Philibert. Minu pärast elage seda elu nii kaua kui tahate. Te wõite seda omale lubada. See peab ju jäledat raha maksma!

Albert. Natuke kallim kui teie juures on see küll!

Philibert. Kaks franki ühe konjaku eest!

Albert. Selle eest on see ka natuke parem kui teie juures.

Philibert. Mitte palju.

Albert. Ja klaasid on suuremad.

Philibert. Arge kartke, küll nad omaga wälja tulewad.

Albert. Muidugi! Peremehed tulewad ikka omaga wälja, ainult waesed kellnerid mitte! Need ei teeni siin mitte nelisada kuusteisteistkümmend franki.

41.

Philibert. Nelisada kuuskümmend franki?

Albert. Waadake, sestsaadik kui ma niisugust elu elan ja sestsaadik kui ma tähele panen, kuidas raha ruttu käest kaob, tunnen ma alles kui õnnelik ma teie teenistuses olen. Ma ütlen enesele ikka: sa võid rahu-likult ennast hävitada ja kõik oma raha aknast välja wisata, sinuga ei või midagi juhtuda, sul on ju kahekümne aasta päale kindel koht, mida sulle ei võida üles ütelda.

Philibert. So...so... See on lihtsalt häbemata, kuidas te ennast üles peate! Aga mina ei karda teie ähwardusi!

Albert. Mina teie omasid ka mitte! (Rahutult oma ette). Mis plaan tal õige võib olla?! Ma lähaksin kõige parema meelega kuhugi teise restorani.

Kellner (astub sisse ja läheneb Philibertile). Wabandage, aga see härra, kellega te koos õhtust sõite...

Philibert. Ja, Bigredon, mis siis temaga on?

Kellner. Ma arwan, see härra...on natuke liig palju joonud.

Philibert. Selle jures ei või mina ju midagi muuta.

Kellner. Aga te teeksite hästi kui te ta koju talitaksite. Siin on, palun, arwe. (Ulatab Philibertile ühe taldriku pääl arwe.

Philibert heidab selle pääle pilgu ja pöörab silmad kohkudes säält jälle ära). Kattitehtud klaasid meie muidu ialgi arwesse ei pane, aga see härra ähwardab suurt peeglit, siis peame igatahes...

Philibert. Ei, ei ma wiin ta juba ära, aida-ke mind! (Läheb kellneriga ruttu paremale poole ära).

Albert. Jumalale tänu! Sellest sain ma lahti, nüüd on mul rahu.

Bérengère. No, kas sa siis mitte ükskord ometi ei taha meie juurde istuda?

Albert. Ja, lapsed, ma tulen juba. Mul oli ainult waja millegi üle järelnõtelda, aga nüüd oleme lõbusad. (Näitelewa taga algab tasa muusika). Mis nad sääl mängiwad? See on ju imeilus!

Bérençère. Juhataja laulab ka, tal olewat tore hääl.

Albert. Ma tunnen Inglise pawiljonis üht naisorkestri juhatajat, kell niisugune hääl on, mille sarnast ma weel enne ei ole kuulnud.

Bérençère. Kuula aga enne, kuidas see siin laulab.

Albert. Selleks on meil ju weel aega. Täna tahame kord tõesti lõbusad olla. Kogu ei lähe meie ülepea mitte, meie jääme terweks ööks siia!

Kõik. Brawo! Terweks ööks!

Albert. Wara hommikuni! (Sel silmapilgul kuulub üks laul, mida Hedwig laulab, Albert kargab kokkudes püsti ja karjub). Ma pean ära minema!

Bérençère. Mis sul siis korraga on?

Albert. Ei midagi, ei midagi. Ma ei wõi seda laulu kuulda. Seda laulis juba minu wanaema.

Bérençère (Plouvierle). Ta on nii pehme südamega!

Albert. Ma pean ära minema!

Bérençère. Sa oled hull!

Albert (ühe kellnerile, kuna näitelawa taga seda laulu edasi lauldakse). Kellner, andke ruttu meie riided (Bérençèrele). Meie läheme teise restorani.

Bérençère. Aga ei! Meie tellisime ju siin õhtusöögi ära! Meie jääme.

Albert. Ma palun sind... ma ei wõi siia jääda... kui ma seda laulu kuulen, pean ma nutma.

Bérençère (kellnerile). Ütelge lauljale, et ta enam ei laulaks. Meie ei taha seda lau-

lu kuulda.

Bouzin (Albertile, kes üles on karanud). Aga jääge ometi!

Albert. Kellner! Minu kübar! Minu mantel!

Bérengere (kargab üles). Sa oled nüüd nii lahke ja jääd siia! See on ju päris loll. Laul on juba otsas. Sa kuuled ju, ta ei laula enam.

Albert. Ükskõik. Ma tahan ära minna.

Bérengere. Ah, rumalus, säääl tuleb juba esimene söök.

(Kellner toob söökisid lauale. Albert teeb liigutuse, nagu tahaks ta taha minna. Sel silmapilgul ilmub sääält Hedwig taldrikut käes kandes, millega ta raha korjab).

10. ettcaste.

Endised. Hedwig.

Hedwig (üllatatult, tasa Albertile). Monoh, kuidas sina siia said?

Albert. Mina... olen... siin...

Hedwig. Sina oled siin ametic? Mis ajast siis?

Albert. Tänaest saadik.

Hedwig. Mina ka. Restorani omanik palkas meid ka täna siia. Sa oled siis kohvi-majast ära?

Albert. Ei, ei. Ma olen siin ainult abiks kella 12 pääle.

Hedwig. Aga see on sulle ometi liig väsitaw.

Albert. Ei, ei, küll ma juba wastu poan.

Hedwig. See on aga juhtumine, et me siin kokku saame!

Albert. Ja, igatahes, väga õnnelik juhtumine!

Hedwig. Aga, kuule, sa näed mul siin liig palju lõbuilma daamesid!

Albert. Ah, need mind ei awatle!

Plouvier (hüüab oma laua juurest). Kellner!

Hedwig. Sind hütakse!

Albert (tahab omas nõutuses Plouvieri laua

- juurde rutata, siis tuleb tal teine mõte)
See ei ole minu laud!
- Bérençère. Mis tal siis nii kaua selle inimesega säääl kõnelda on! (Hüüab). Albert!
- Albert. Ja.
- Hedwig. See teab juba sinu nime.
- Albert. Sa tead ometi, et need naesterahwad kõik kellnerid nimepidi hüüawad. Ennist ta küsis kohe minu käest, mis mu nimi on.
- Hedwig. Need naised on mul siin kellneritega liiga sõbrad. Wõta ennast kokku! (Läheb Plouvieri laua juurde raha korjama).
- Bérençère (hüüab). Albert!
- Albert. Ja, mis siis? (Tuleb laua juurde ja jääb seisma).
- Bérençère. Miks sa ei istu?
- Albert (kõõrdi pilku Hedwigi pääle heites).
Küll ma pärast istun!
- Bérençère. Mis sul siis selle lauljaga nii pikalt oli kõnelda?
- Albert. Mina...mina...pärisin ainult lähemalt Ungari olude kohta.
- Bérençère. Anna mulle tema jaoks 20 franki.
- Albert. 20 franki?
- Bérençère. Ja, ta jättis ometi ennest minu soowi pääle laulmise järele. Ma tahan talle ütelda, et ta enam ei laulaks, sel-
 lepärast, et sa seda ei taha.
- Albert. Ei, ei, laulgu, laulgu wahetpidamata! (Endale). Nii kaua kui ta laulab, ei ole ta vähemalt mitte siin.
- Bérençère. Sa ei tea ka, mis sa tahad, sa oled tujukas nagu väike laps, istu kord!
- Albert. Ei, ei lase mind ometi seista! Küll ma pärast istun. (Astub laua äärest natuke kõrwale).
- Hedwig. (Tuleb nende laua juurde, mööda minnes tasa Albertile). Kaks franki andsiwad need mõlemad mulle. (Astub laua äärde Bérençère juurde). Palun, madame!
- Bérençère. Siin on teile 20 franki. Ma palun

(936) teid ennist laulmist pooleli jätta. Aga teie võite nüüd jälle edasi laulda, minu sõbral pole midagi selle vastu.

Hedwig. Ma tänan, madame on väga armuline. (Kumardab ja läheb ära, tasa Albertile).
Arwa ära, kui palju mulle see suur walgejuuseline andis.

Albert (nukralt). 20 franki.

Hedwig. Oige!... Säh, wõta need 2 franki oma-
le!

Albert. Ei, ei, ma tänan.

Hedwig. Ära ole rumal, ma annan seda sulle häämeelega. (Surub talle kaks franki pihku). Kui sa kohe ei wõta, olen ma pahane.

Albert (pistab omale raha taskusse). Minugi-
pärast! Siis maksis see mul vähemalt ai-
nult 18 franki.
(Hedwig läheb ära).

II. etteaste.

Endised (ilma) Hedwigita.

Bérengère. Mõh, Albert, kas tuled kord?

Albert. Ja, ja ma tulen.

Bérengère. Istu ometi kord.

Albert. Veel mitte. (Kuulatab. Väljas hakkab muusika mängima. Ta istub rahulikult oma toolile). So, nüüd ta mängib.

Bérengère. Mispärast sa siis ei söö?

Albert. Mul ei ole isu.

Bérengère. Sa oled täna hirmsas tujus. Sa woiksid ometi Bouzini ja Jacqueline pärast ennast natuke kokku wõtta.

Bouzin. Aga mis jaoks?

Jacqueline. Jäta teda ometi!

Bérengère. Ei. Mulle ei meeldi see mitte.

Sa oled nüüd nii lahke ja söö meiega ühes.

Albert. Ma ei ole näljane.

Bérengère. Kuule, kui sa ennast edasi sel kombel üles pead, lasen ma sind lihtsalt jooksta.

Albert. Seda sa ometi ei tee.

Bérengère. Sinu asetäitjatest ei ole mul puu-

dus. Sää! teise laua juures see noor krahw de Gastonnet, keda meile Plouvier tutvustas...

Albert. Miks sa siis minu vastu nii paha oled? Sa tead, et ma hääsüdamline, õrna-tundeline inimene olen, kes ühtegi naesterahvast ei haawa, aga kui sa mind nii kaugele ajad, jätan ma sind maha.

Bérengere. Mind ei jäeta nii lihtsalt maha! Pane seda tähele! Aga ärme nüüd tülitseme, söö nüüd ometi üks kord.

Albert (tahab sööma hakata, sel silmapilpilgul waikib muusika väljas. Ta kuulatab ühe silmapilgu, siis kargab ta üles, enesele). Nüüd ei mängi ta enam!

Bérengere. Mis! Juba kargad sa jälle püsti! Ei see ei lähe ju tööpoolest mitte!
(Hüüab). Plouvier!

Plouvier. Ja, palun?

Bérengere. Tulge ometi meie lauda! Meie nihkume kokku. Siis on palju lõbusam!

Plouvier. Aga häämeelega! Kui te lubate...!
(Tuleb Gastonnetga lähemale).

Bérengere (tutvustab). Härra Albert Lori-Flan... Härra Plouvier, krahw de Gastonnet. Palun istuge, mu härrad. (Mõlemad istuvad, Albertile). Nüüd istu wiimaks ometi.

Albert. Ja. (Tahab istuda, sel silmapilgul näeb ta Hedwigi, kes taga ukse juures korjamisetaldrikuga nähtawale ilmub. Ta läheb laua juurest ära).

12. etteaste.

Endised. Hedwig.

Jacqueline. Sää! tuleb ju see laulja!

Bérengere. Lapsed, laseme endile eraldi midagi ette kanda! Ta peab meile siin midagi laulma! (Waljult Hedwigile).
Preili!

Hedwig. Ja, palun?

Bérengere. Preili, kas teie ei tahaks meile

mitte siin ühte oma lauludest laulda?

Aga palun, midagi tundelikku!

Hedwig. Häämeelega, madame, ma toon ainult oma wiiluli.

(Hedwig läheb wälja. Paremalt poolt astub ärijuht Arturiga sisse. Hedwig tuleb warsi-päälle selle wiiluliga tagasi).

13. etteaste.

Endised, Artur, Ärijuht.

Artur. Kas näed, see, kes sääal üksi seisab, sellega ei ole asi üsna korras. Tema kohta on mul kindel kahtlus! Keegi ei tea, kus ta päewal on, ainult böseti wõib teda kõigis restoranides näha.

Ärijuht. Tee mulle seda meeolehääd ja jäta ta siin rahule. Meie ei taha oma ruumides politseiga skandali. (Artur läheb pahemale poole ära).

14. etteaste.

Endised (iima) Ärturita.

Ärijuht (Albertile). Härra ei ole kohwi weel mitte tellinud?

(Hedwig, kes oma wiiluliga ja oma nelja preiliga taga seisab, waatab päris imestanult ärijuhi otsa).

Albert. Ei, pärast. (Ärijuht läheb ära. Albert pöörab Hedwigi poole). Ta küsis minu käest, kas see härra sääal laua juures weel kohwi ei ole tellinud.

Hedwig. Imelik! Ärijuht räägib ju nii wiisakalt sinuga!

Albert. Ta teeb ainult nii. (Läheb laua äärde Bérençère juurde ja jääb sinna ühe tooli taha seisma).

Plouvier (Albertile). Kas teie ei istu?

Albert. Ei, ei, muusikat kuulan ma parema meelega püsti.

Bérençère. Albert, istu.

Albert. Ja, kohe. (Hedwigile). Need on juba natuke purjus, siis ei tohi ma neile wastu panna! See on niisugune pöörane môte,

ma pean nende juurde istuma.

Kôik (läbisegi). Albert! Istuge! Istuge!

Albert. Ja, ja, kohe. (Hedwigile). Mis ma pean tegema. (Sunnitud naeratusega). Peab sõna kuulma!

Hedwig (tasa). Sa ära istu sinna!

Albert. Ma pean... Ma pean... Muidu tuleb pahandus... neile ei tohi vastu rääkida.

Bérengere. Albert, istu ometi ükskord.

Albert (teistele). Ma istun juba. (Istub kartlikult ühe tooli serwale. Hedwig hakkab oma laulu laulma, nêie preilit mängiwad kaasa).

Hedwig (laulab tuttawa Ungari wiisi järele: "Tokayer wein").

Tasa kaebab neiukene,
Õrnalt wäriseb ta suu.

Mure tiiwad

Rahu wiiwad,

Et ta armsam pole truu!

(Laulu ajal ei pööra ta oma pilku Alberti päält. Järsku näeb ta, kuidas Bérengere oma käega Alberti piha ümbert kinni wotab. Laul katkeb. Ta algab uueti. Bérengere siltab käega Alberti poskesid. Hedwig laulab ikka metsikumalt ja ärewamalt, päältkuulajate imestus kasvab).

Bérengere. Mis siis see peab tähendama?

Hedwig (jätab laulu pooleli). See peab tähendama, et teie üks häbemata naesterahwas olete.

Bérengere. Mis ma olen? Naesterahwas? Mis te omale lubate, teie wana leierkast?!

Hedwig. Leierkast? (Albertile). Sina lased mind leierkastiks soimata?

Bérengere. Mis? See sinatab sind?

Hedwig (Bérengerele). Kuidas teie selle pääle tulete, minu sõpra sinatada?

Bérengere. Teie sõber? See on minu sõber.

(Albertile). Sina oled tema sõber? Noh, siis soowin õne! Selle wana karbi pärast!

— (Wôôrad teistest tubadest woolawad sisse, lärmist ligi meelitatud).

Hedwig. No oodake, küll ma teile seda wana karki näitan.

Bérengère (Jacquelinele ja Bouzinile, kes teda kinni hoiawad). Laske mind lahti, sel küünistan ma silmad pääst.

Hedwig (Albertile). Ja sina ei liiguta ennast? Aga selle sitikaga saan ma ju veel üksi toime! (Tungib Bérengèrele kallale).

Gastonnet (hoiab Hedwigi tagasi). Teie ei tohi seda daamet puutuda!

Hedwig. Mis?!

Gastonnet. Teie ei tohi seda daamet puutada... (Surub teda tagasi).

Hedwig. See inimene lööb mind (Albertile) ja sina ei wiruta talle mööda pääd, sina argpüks!

Albert (Gastonnetle). Härra krahw, waatge enese pääle, nagu oleksin mina teid löönud!

Gastonnet. Te saate minust kuulda! (Plouvierile). Näete! Nüüd on mul see skandal käes, mis mul waja oli!

Artur (astub ühe linnawahiga sisse ja näitab Alberti pääle). Wiige see härra politseisse!

Kôik. Oh!

Albert. Mind?!

Artur. Ja!

Linnawaht. Tulge politseisse!

Albert. Häämeelega! (Suudleb linnawahti ja läheb temaga ruttu ära).

Hedwig (karjub). Aga meil on teineteisega veel sonake konelda!

(Ta tahab Bérengère kallale tormata, wôôrad astuwad wahela. Üleüldine segadus).

E e s r i e .

Kolmas waatus.

Mängib järgmisel hommikul kell 8 samas ruumis, kus esimene.

1. etteaste.

Frédéric. Puhwetipreili.

(Eesriide tousmise ajal hakkab Frédéric kohwimaja korda seadma, toolisid kohala panema jne.).

Puhwetipreili (ilmub). Tere hommikust!

Frédéric. Tere hommikust, preili.

Puhwetipreili. Kell on juba kaheksa ja Alberti ei ole veel siin.

Frédéric. Küll ta tuleb. Paar minutit ei tähenda midagi.

Puhwetipreili. Mina olen täna hommiku kella üheksast waba, preili Yvonne on minu asemal ja siis ei tahaks ma kauemini siia jääda kui just häda pärast tarwilik.

Frédéric. Albert peab ju iga silmapilk tulema... säält tulewad juba wõrad...

Oodake. Ma panen omale puhta polle ette ja siis teenin mina neid. (Läheb eespoolt paremat kätt ära. Pääsissekäigust astuwad Xavier ja ajalehe sõnumisaatja sisse)

2. etteaste.

Puhwetipreili. Xavier. Sõnumisaatja.

Xavier (istub sõnumisaatjaga ühe laua juurde). Waadake, härra doktor, siin tõendan ma teile esimene, meile hää õnne päüle ettejuhtuwa näituse waral, et meie kaebtused kellnerite ühiskondlise willetsuse üle põhjendatud on.

Sõnumisaatja (wotab oma taskuraamatu). Ootake, ma tahan ainult märkusi teha. Siis teie olete...

Xavier. Kellnerite ühisuse abiesimees ja ise juba kakskümmend aastat kellner.

Sõnumisaatja. (Tähendab taskuraamatusse). Aha!

Xavier. Teie peate siin ise ära nägema, mis-sugust wiletsat koeraelu meie kellnerid tänapäew elama peawad. Waadake, kella kaheksasat hommiku, weel enno kui teised ärid oma ukсед awawad, peab niisugune kellner oma päewatööd algama ja sääljures kuni keskööni oma kohust täitma.

Sõnumisaatja. Kus ta siis on?

Xavier. Ta tulob küll warsti.

Preili. Ta peab iga silmapilk tulema.

Xavier. Ta wõiks juba siin olla. Mis kord see siin siis on.

Sõnumisaatja. Ah, paar minutit ei tähenda midagi!

Xavier. Ei, seda ei tohi juhtuda.

Puhwetipreili. Üks silmapilk... sää! sõidab ta automobiliga ette, ta tuleb juba.

Sõnumisaatja. Ta sõidab automobiliga?

Xavier. Wististi on schoffeur tema sõber ja sõidutab teda muidu. Meie töölised aitame üksteist, meie oleme kõik kapitalistilise ilmawaate ohwrid.

Puhwetipreili. No wiimaks ometi, Albert.

3. etteaste.

Endised. Albert. (siis) Frédéric.

Albert (astub paremalt poolt teisest uksest sisse. Tal on tsilinder pääs ja mantel oladel). Ja, siin ma juba olen.

Sõnumisaatja. Mis? See on kellner?

Albert (astub laua äärde). Millega tohin ma härrat teenida?

Xavier. Kaks kohwi.

Albert. Üks silmapilk, palun. (Puhwetipreilile, kuna Frédéric paremalt poolt sisse astub). Andke Frédéricile 40 franki, et ta schoffeurile ära maksaks, mul ei ole peenikest raha. (Sõnumisaatjale). See auto on mul nimelt juba eila ohtust saadik. (Puhwetipreilile). Kaks kohwi!

Sõnumisaatja (Xavierile). 40 franki autojuhile?

Xavier. Wististi kellegi teise eest.
Sõnumisaatja. Ja kui toredasti see inimene riides on.

Xavier. Paraku on see juba meie ametis nõnda. Meie peame kõige selle wiltsuse juures ikka veel hästi riides käima.

Albert (Frédéric), kes väljast tagasi tuleb. Anna mulle mu kuub ja põll.
 (Frédéric toob talle ta kuue ja põlle kuna Albert oma mantli ja fraki seljast ära võtab. Frédéric aitab tal kuue selga ja põlle ette panna). So, nüüd on mul jälle parem. (Frédéric, kes riidid välja tahab wiia). Oota, sinu schekiraamat!
 (Võtab fraki taskust ühe schekiraamatu ja pistab selle oma kuue põuetaskusse).

Sõnumisaatja. Koguni schekiraamat on tal!

Xavier (imestades). Ah, ta on omale wististi monc sou kõrwale pannud ja see on tal hoiukassa asemel pangas.

Sõnumisaatja (Albertile). Ütelge ometi, miks teie oma raha pangas peate, selle asemel et hoiukassasse wiia?

Albert. Hoiukassa ei võta üle 3000 frangi hoiule, ja siis wõin ma pangast iga päew niipalju raha välja võtta kui ma tahan ja kui see ka 40000 franki korruga oleks!

Sõnumisaatja. Teil näib hulk raha kõrwale pandud olevat.

Albert. Nagu just tarwis.

Xavier. Aga õnnelik te nähtawasti sellegipärast ei ole.

Albert. Jumal teab, ei.

Xavier (sõnumisaatjale). Waadake! (Albertile). Kirjeldage aga rahulikult sellele härrale, missugune kocraelu teil on!

Albert. Kocraelu! See on õige sõna!

Sõnumisaatja. Mis te ütlete?

Albert. Täna õõsi sain ma kõigest kaks ja pool tundi magada ja sääljuures veel riides.

Sõnumisaatja. Kas teile siis niigi palju aega ei jää, et oma riidid seljast ära võtta? Mis kella ajal siis teie siin töö lõpetate?

Albert. Kell kaksteistkümmend öösi. Aga enne kui ma siit Maximi juurde jõuan, saab kell pool üks.

Sõnumisaatja. Mis?! Kui teie päew otsa siin ametis olete olnud, serwerite teie veel Maximi juures?

Albert (kuna ta kohwi walab). Ah kui ma sääl serwerida wõiksin! Siis oleksin ma rahul, siis wõiksin ma vähemalt midagi teenida. Nii aga annan ma ainult oma raha wälja ja saan teotada veel päälegi.

Sõnumisaatja. Teotada?

Albert. Pääle selle veel äraandjad!

Sõnumisaatja. Ma ei saa teist hästi aru...

Xavier (kõnet tasale juhtides). Armo knelemegi teie öötoöst. Pääsi on see, mis teil siin päewa jooksul läbi kannatada tuleb. Ütelge ainult sellele härrale kui raske teil siin kohwimajas päewal on.

Albert. Siin? Kohwimajas? Aga siin saadan ma kõige parema aja oma elust mööda! Mis mul siis siin suurt teha on?... Siin wõin ma puhata!... See paar tassi kohwi... see paar klaasi õlut, mis mul siin lauale tuua on, see ei tähenda ju midagi. See ei ole ju kellegi töö!... Ma tean, teised kellnerid kaebawad kõik oma ameti üle... aga need peaksiwad nagu mina, ainult nädal aega ulaelu elama... röömuga pööraksiwad nad jälle oma tegewuse juurde tagasi. (Wiib kohwikannu puhweti juurde tagasi).

Xavier (touseb üles). Tulge, härra doktor, siin ei saa meie midagi teada, mis meid huwitab.

Sõnumisaatja. Kuidas nii! Just wastuoksa,

minu meelest on see väga huwitaw.
Xavier (maksab wihaselt Albertile). Kaks
kohwi tuleb kaheksakümmend, siin wõtke
üheksakümmend santimi. (Sõnumisaatjale)
See inimene on ju päris loll! Selleks
ei ole meil aega, et niisuguseid ruma-
luisi päält kuulda.

Albert. Lubage...

Xavier (sõnumisaatjale). Tulge aga...

Sõnumisaatja. Minu arust oli see väga huwi-
taw.

Xavier. See inimene on ju meie ametile
päris häbiks! Tulge, joome oma kohwi
kustgil mujal!

Philibert (tuleb paremalt poolt ja näeb
kuidas Xavier ja sõnumisaatja tehewad
wälja minna). Miks siis härrad juba
ära lähewad: wabandage, mu härrad, kas
teid rahuloldawalt ei teenitud?

Xavier. Palgake oma kohwimaja jaoks kõige-
päält üks mõistlik inimene! Tublisid
kellnerid on küllalt, kes ilma kohata
ümberhulguwad. Aga seda käpardit peate
wist ainult sellepärast, et ta teie
koerapalgaga rahul on!

Philibert (pahaselt). Koerapalk!

Xavier. Wististi peab see inimene siin
teie juures alla palga alamäära töö-
tama!

Philibert. Kindel leping kahekümne aasta
pääle, 416 franki kuus, kas see on
wast alla palga alamäära?

Sõnumisaatja. 416 franki kuus, 20 aasta
pääle?! (Haarab oma tasku raamatu kät-
te). See on ju väga huwitaw!

Xavier (ruttu). Jätke juba! See on ju
tühi lori! Tulge, läheme teise kohwi-
majasse, siin ei ole midagi pääle
hakata! (Ta wiib teise wälja, mõlemad
ära).

Philibert. See on kuulmata! (Albertile).

Selle eest olen ma jälle teile tänu wõlgu! Minge nüüd alla keldrisse ja sorteriige säääl weinipudeliid, aga waadake ette, nad on mul kõik loetud!

Albert. Kelleks te mind õige peate? Mina olen auus inimene! (Puhwetipreilile mööda minnes, tasa). Ja pääle selle ei ole mul praegu sugugi janu! (Ära).

3. etteaste.

Plouvier. Kindral. Philibert. Puhwetipreili. (Siis) Albert. (Siis) Frédéric. (Siis)

Yvonne.

Plouvier. Mina ei saa ka sellest aru kindrali härra. Wahejuhtumise järele meie wõlitajaga krahw de Gastonnetga wõeti härra Loriflan eksikombel wangi. Segaduses unustas ta wastasele oma nimekaardi andmata, aga Ungari laulja käest, kes selles asutuses üles astub, saime tema adressi teada, ja nüüd ütleb mulle majawalitseja, et meie teda siit kohwimajast leiame.

Kindral. Kas teie siis teda lähemalt ei tunne?

Pouvier. Ärge kartke midagi kindrali härra, meil on tõsise aumehega tegemist. Béren-gère, kes oma sõprade walikus wäga ettewaatlik on, tõendas mulle seda kindlasti. See näib kohwimaja omanik olewat. (Philibertile). Wabandage, kas te wõite meile ütelda, kas härra Albert Loriflan siin on?

Philibert (lühidalt). Ta on praegusel silmapilgul weinikeldris, ta peab aga warsti ülesse tulema. Mis tohin ma teile tuua?

Kindral. Kaks madeirat.

Philibert. Silmapilk, palun. (Läheb puhweti juurde).

Kindral (Plouvierle). Weinikeldris on ta?

Mis tal siis säääl asja on?

Plouvier (Philibertile). Kas te oleksite nii

lahke ja laseksite meie kaardid temale ära anda.

Philibert. Andke siia. Ma wiin nad ise talle kätte.

Kindral. Ta on wist küll terve päew siin kohwimajas?

Philibert. Muidugi. Hommiku kella kaheksast kuni keskööseni. (Läheb ära).

Kindral (Plouvierle). On inimesi, kes kohwimajast ei suuda lahkuäa, millega nad ära harjunud on.

Pouvier. Kindrali härra, ma tahaksin teid weel kord oma sõbra nimel tänada selle lahkuse eest, millega te walmis olite tema tunnistajaks tulema.

Kindral. Kuulge, mu armas, meie oleme sellepoolet ühel arwamisel, et wabandusi wastu wõtta ei tohi. Kõige walumad tingimised, lühike wahe ja wõitlus kuni teine wõimotuke saab, kõigepäält, migit lepitamist wastaste wahel.

Plouvier. Ma olen täiesti teie arwamiscl, kindrali härra. Wabandusi ei wõeta milgi tingimisel wastu.

Kindral. See oleks ju ka liiga hõlbus! Enne antakse oma wastaselo mööda kõrwu ja siis öeldakse: pardon!

Plouvier. Lõõnud ta teda ju ei ole, ta ütles ainult: Waadake enese pääle, nagu oleks ma teid lõõnud.

Kindral. Noh, see on ju seesama!

Plouvier. Pääle selle ei mõtlegi meie wõlitaja wabandusi wastu wõtta. Tal on selle kahewõitluse üle liiga palju rõõmu, sest see saab wististi suurt tähelepanemist äratama. (Sel silmapilgul astub Albert sisse ja läheb laua juurde, kus tunnistajad istuwad. Plouvier pöörab talle selja).

Albert (kindralile). Teie soowite minuga konelda?

Kindral. Wabandage, meie küsisime härra Albert Loriflani.

Albert. See olen mina, mu härra... Albert Loriflan.

Plouvier (pöörab ennast ümber). Mis?!...
Teie!

Albert. Tere. (Ta pühib oma käe põlle külge ära ja sirutab selle talle vastu.

Plouvier ulatab talle kõheldes oma käe).

Ah õige, teie ei teadnud ju veel et ma kellner olen. Noh, nüüd teate teie seda igatahes... kuid wabandage silmapilguks, säält tuleb üks alaline wõoras, keda ma enne pean teenima. (Ta pöörab ühe härra poole, kes just sisse astus ja ühe laua ääres istet wõtab ja wiib talle järgne-
kne ajal kohwi).

Kindral (Plouvierile). Mis siis see peab tähendama?

Plouvier. Ma olen kui pähe löödud, aga see on Bérengère sõber ja ta rääkis mulle ise, kui rohkesti ta talle raha tarwitada annab.

Kindral. Seda ütleb Bérengère, aga see on wististi ümberpöördult. (Philibertile, kes paremalt poolt sisse astub). Utelge ometi, härra...

Philibert. Teie soovite, mu härrad?

Kindral. Utelge õige, kas teie teate millest teie kellner õieti elab?

Philibert. Noh, miks ma ei tea!

Kindral. Ta laseb ennast wist küll naeste poolt ülewal pidada?

Philibert. Seda ei usu ma mitte. See arwamata, mis ta siin teenib, on tal wast suurem warandus, kui teil mõlemil kokku.

Kindral. Kas see ka kindel on?

Philibert. Selle pääle wõite julged olla!
(Läheb nende laua juurest ära).

Kindral. Pange tähele, mu armas, selle asja pärast saame veel kogu Parisi naeruks!

Philibert (Albertile). Mis wõõrad need siis sääl on?

Albert. Need tulewad wististi ühe auutalituse asjus. (Hüüab nende poole). Ma olen kohe teie teenistuseks walmis, mu härrad! (Philibertile). Need on tunnistajad minu wastase poolt, kellele ma eila ühe kõrwakiilu pakkusin.

Philibert. Mis see siis neisse puutub?

Albert. Ma pean wist küll kahewõitlusele minema.

Philibert. Mis, kahewõitlusele? Ometi mitte siin kohwimajas?

Albert. Ärge kartke. Kahewõitlust peetakse ikka õige wara hommikul. Ma wõin õigel ajal kell kaheksa siin oma teenistust jälle alata.

Philibert. Kas teil siis hirmu ei ole?

Albert. Natuke, aga suurt ei wõi sääl ju juhtuda. (Kindralile ja Plouvierle, kes mõlemad üles on tõusnud, et ära minna). Wabandage, mu härrad, et ma teid oodata lasksin. Ma arwan, teie tulite selle härra wolitusel, keda ma eila õhtu lõin.

Kindral (kohmetult). Seda ei wõi ju õigusepärast ütelda.

Plouvier. Teie hüüdsite talle ainult: Waadake enese pääle, nagu oleksin mina teid lõonud!

Albert. See on üks ja seesama. Ma olen selle härrale tasu wõlgu.

Kindral. Seda ta ei nõua sugugi. See ei olnud ju kellegi tõsine tüli, teie olite natuke lõbusas tujus.

Albert. Ma ei olnud sugugi lõbusas tujus. Kui see härra tasu ei nõua, misjaoks teie siis siia tulite?

Plouvier. Meie jõudsime wahepääl otsuselr, et see asi sugugi nii halb ei olegi.

Philibert (kes päält on kuulanud Albertile). Nad ei taha ainult sellepärast, et teie

kellner olete! (Läheb ära).

Albert. Palun mu härrad, teie tulite siia selle mõtega, et minu käest tasu nõuda, ja seda peate ka saama. Auuseadus ei luba, et meie otsekohe teine teisega läbiräägiksime, siis saan ma kahte oma sõpra wolitama teiega läbirääkimisi pidama. Minu tutwuskonnas ei ole paraku teie seisusest härrasid, ja sellepärast peate nendega leppima, kes minu seltskonna kihist on. Üks neist on isegi riigiametnik, see on meie kirjakandja, teine on meie nõudepeseja.

Kindral. Kes?

Albert (näitab Frédérici pääle, kes eest paremalt poolt sisse astub). See noor-meis keda te säääl näete. (Hüüab Frédérici). Kuule Frédéric, sa pead pärast minu eest kuhugile minema. (Kindralile). Need härrad saawad weel täna klubis teid üles otsima, ma pean ainult weel järele pärima, mil ajal kirjakandja oma teise käiguga walmis saab.

Kindral. Teie ei wõi ju sugugi seda nõuda, et asja õiendatakse. Teie olete ometi see, kes haawas.

Albert. Selle üle ei ole minul otsustada: see on kirjakandja ja nõudepeseja asi. Ma lähen otsekohe postkontorisse. (Tahab ära minna).

Kindral (ruttu, tasa Plouvierle). Selle eest peame hoidma. (Hüüab). Kellner! (Parandab oma sõnu). Wabandage! Härra Loriflan! (Albert tuleb tagasi). Meie wolitaja tegi meile ülesandeks teile oma wabandust pak-
kuda.

Albert. Hää küll, aga seda tahan ma kirjalikult saada.

Kindral (wihaselt). Mis! Kirjalikult! (Mõt-
leb järele). Hää küll, teie peate seda kirjalikult saama! (Kergitab oma kübarat).

Jumalaga, mu härra.

Albert (kumardab wiisakalt). Mu härrad!
Kindral (wihaselt Plouvierle). Terwe selle
asjaga oleme endid ainult naeruwäärili-
seks teinud. (Läheb wihaselt ära).

Plouvier (kohmetult). Kelle kätte tohin ma
siin maksta?

Albert. Minu kätte!... Ma teeksin omale se-
da lõbu, teile seda oma poolt pakkuda,
aga ma kardan, et ma sellega kõmbe was-
tu eksin.

Plouvier. Siin palun on üks frank!

Albert. Tänan, teeb kokku 80 santimi, siin
on 20 santimi tagasi. (Paneb raha laua
pääle).

Plouvier (kõhkleb, kas ta selle raha Al-
bertile peaks jootrahaks jätma, siis
wõtab ta nähtawa kohmetusega raha laua
päält ära). Ma tänan. (Ära).

Albert. Ta ei julgenud mulle mitte jootraha
anda.

Yvonne (astub tagast paremalt poolt sisse,
puhwetipreilile). Ma tulen siis kohe teie
asemele, kui te tahate, wõite wahe pääl
ära minna. Mis need härrad siis Albertist
tahtsiwad?

Puhwetipreili. Albert, mis need härrad siis
teist tahtsiwad?

Albert. Mind kahewõitlusele kutsuda. Aga
nad palusiwad minult wabandust.

Yvonne. Muidugi, sellepärast, et nad teie-
ga kahewõitlusele ei tahtnud minna. (Läheb
ära).

Albert. Sel on mulle ikka midagi armsat ütel-
da!

Puhwetipreili. Kas see teie tuju rikub?

Albert. Ei, aga see ei meeldi mulle mitte.

Puhwetipreili. Waadake! Teile tuldakse jäl-
le woorsile!

Albert. Hedwig! See puudus mul weel!

5. etteaste.

Hedwig. Albert. Puhwetipreili.

Hedwig. So, siin ma olen.

Albert. Ja, seda ma näen.

Hedwig. Ma ei hakka pikka juttu ajama. Esiteks oled sa minu eest salajas hoidnud, et sa suure päranduse said ja teiseks oled sa mind ühe awaliku naesterahwaga petnud. Mul oleks siis kaks põhjust sind maha lasta. Aga ma mõtlesin asja järele ja tulin otsusele, et mul puhas inimlikudel põhjustel õigust ei ole üht meest ära tappa, kel 800000 franki warandust on. Ma ei taha mitte ainult sulle andeks anda, waid ma olen isegi nõuus sinuga abielusse astuma. Ära mind nüüd suudle, sest ma põlgan sind liig sügawalt. Ma tulin ainult selleks siia, et sa ruttu tarwilikud paberid muretseksid. Minul on ainult minu sündimisetunnistust tarwis. Ma lähen nüüd posti pääle ja telegraferin Bulgariasse ja Rootsimaale, et mulle mu sündimisetunnistus saadetaks.

Albert. Kas sa siis kahel maal oled sündinud?

Hedwig. Ma ei ole seda kunagi teada saanud, minu ema ei olnud maadeteaduses ialgi täitsa kindel. Nii siis ma telegraferin nüüd ja tulen kohe jälle tagasi. (Läheb ära).

Albert (puhwetipreilile). Seda ma teadsin!

Nüüd pean ma Hedwigi naeseks wõtma!

Mina olen tema ära awatelenud ja nüüd pean ma ta ära wõtma. Aga seda ma ei wõi. Ma teen nüüd oma testamendi ja wotan siis oma elu.

Puhwetipreili. Teie olete ju hull!

Albert. Ei ma olen ainult wäsinud. Terwes suures laias ilmas on ainult üks naene olemas kes mind armastab ja see peab just Hedwig olema. Siis ei jää mul küll muud teha kui oma elu wõtta.

Puhwetipreili. Säält tulewad jälle kaks daamet.

Albert. Need tulewad ka minu pärast. Kui ma weel kauemaks siia jään, siis saab sellest kohwimajast kullakoobas!

6. etteaste.

Albert. Puhwetipreili. Bérengère. Jacqueline. (Siis) Hedwig. (Siis) Philibert.
(Siis) Yvonne

Bérengère (astub Jacquelinega sisse. Albert pöörab tema poole ruttu selja. Bérengère pöörab puhwetipreili poole). Wabandage. Kas härra Albert Loriflan on siin?

Puhwetipreili (hüüab). Albert! (Albert pöörab ennast ümber).

Bérengère (waatab tardunud pilgul Alberti otsa). Kellner!?

Jacqueline. Kellner!!

Albert (waikse rahuga). Ja, kellner!

Bérengère. No, ma tänan!

Albert. Mille eest sa siis tänad?

Bérengère. Ma olen ennast ju terwes Parisis naeruwääriliseks teinud!

Jacqueline. Muidugi. Kui inimesed teada saawad, et ta ühe kellneri armuke oli...

Bérengère. Aga seda mina ei luba!

Jacqueline. Mitte mingi tingimisel...

Bérengère. Sa oled mind kompimitterinud. Sa oled mulle tasu wõlgu! Sa astud minuga abielusse!

Albert. So, so! (Näitab Hedwigi pääle, kes wäljast sisse astub). Selle kohta peawad daamed enne omawahel kokku leppima.

Hedwig. Mis see siis on?!

Bérengère. Laulja!

Hedwig. Teie!

Albert (Hedwigi pääle näidates). Sel daamel on juba möte minuga abielusse astuda. Seletage temaga asjad ära. Pange oma eesõigused maksma ja kui teie otsusele olete jõudnud, siis palun, teatage mulle.

(Paneb klaasid, seltresi-sifoni ja ühe karawini grenadini lauale). So, palun mu daamed, siin on teile midagi juua, see läheb minu arwel. (Läheb puhweti juurde, tasa puhwetipreilile). Nii on see mulle juba armsam, kui kaks minu pärast riid-
lewad, siis ei ole mul wast waja kumbagi wõtta. (Jääb puhweti juurde seisma ja kuu-
latab).

Hedwig (Bérençèrele). Teie ei usu ometi mit-
te, et ta teid ära wõtaks?

Bérençère. Ei. Teie wast!

Hedwig. Ta peab mind wõtma, tema wiis mind eksiteele!

Bérençère. Tema wiis teid eksitcele? No siis ta pidi õige noorelt pääle hakkama!

Hedwig. Teie häbemata hing!

Bérençère. Selle pääle kukub tema wast sis-
se, aga mina mitte. Mina kuulasin täna
õösi järele, ma tean nüüd, kes teie olete.
Neli lauljat, kes ühes teiega üles astu-
wad, ei ole sugugi teie õed.

Hedwig. So! Kes nad siis on?

Bérençère. Need on teie tütreid! (Hedwig on
keeletu). Pääle selle on teil weel kolm
last, koige noorem on see Wene hiiglapoiss,
kes minewal aastal "Folies Bergersis"
üles astus.

Hedwig (wõitleb minestuse wastu). Ei, nii-
suguse naesterahwaga, nagu teie olete,
mina ei tülitse. Parem ma lähen. (Läheb
wihaselts ära).

Bérençère. Hääd teed!

Albert (puhwetipreilile). Nüüd ei ole mul
enam waja oma elu wõtta. Seitse last ja
nende hulgas üks hiiglapoiss!

Puhwetipreili. Kaks aastat elate teie selle
inimesega ja ei ole midagi märganud?

Albert. Mu jumal, kas teate, wõib ju inime-
se näoga kord eksida! (Läheb ära).

Bérençère. Ma usun, sel naesterahwal ajasin

ma mehelemineamise plaani nurja!

Jacqueline. Aga kas sa siis Albertile minna ei taha?

Bérengère. Ah mis, ei tule mul selleks mingit tähtmist!

Puhwetipreili (Philibertile, kes sisse astub ja puhweti juurde tuleb). Härra Philibert, siin on ju veel üks kiri härra Bigredoni poolt. (Annab kirja Philiberti kätte ja läheb puhwetist ära).

Philibert (awab kirja ja loeb). "Uus sõjaplaan" (Kõrwale). See mees käib mul närwide peale! (Loeb edasi). Et Alberti wihastada, peate tal nüüd tema armukese käest ära napsama. Ma saatsin täna hommiku preili Bérengère de Tourainele 40 frangi eest ühe lillekorwi ja lisasin teie nimekaardi juurde. (Rääkides). See mees on päris hull, ta ajab mu veel pankrotti!

Jacqueline (Bérengèrele). Mis sa siis nüüd pääle hakkad?

Bérengère. Ah, mina ei jää kauaks üksi, ma leiän warsti jälle kedagi. Just siinsamas majas peab keegi Philibert elama, see saatis mulle täna hommiku lillesid. (Philibertile). Wabandage, härra peremees, kas teie tunnete kedagi härra Philiberti?

Philibert. See olen mina ise, madame.

Jacqueline (tasa). Sul on puhweti tööstuses iseäraline onn.

Bérengère. Kui ta nii on nagu Albert, olen ma üsna rahul. (Naeratades Philibertile). Ega teie ometi ei imesta mind siin teie kohwimajas nähes?

Philibert. Sugugi mitte, madame. Siin käib väga palju daamesid. (Kõrwale). Kus ma teda ometi juba olen näinud?

Bérengère. Teie saatsite mulle minu korterisse täna hommiku lillesid.

Philibert. Ah õige, see on ju Alberti armuke. (Kõrwale). Wabandage madame, terwe

see asi on ainult eksitus.

Bérengère. Mis? Kas need lilled ei olnud siis minule määratud?

Philibert. Siisgi, siisgi, madame, pange nad rahulikult waasi sisse. Aga ärge sel ajal rohkem ühtegi tähendust arwake olewat.

Bérengère. Teie kirjutate mulle aga kaardi pääl, et te minu poole wõorsile tahate tulla?

Philibert. Ma ütelsin teile ju madame, et see eksitus on. Ma ei pea seda sugugi tähtsaks.

Bérengère. Ärge ometi nii wiisakuseta olge.

Philibert. Wabandage, madame, ma ei taha sugugi wiisakuseta olla. Teie olete üks daame ja külaline minu kohwimajas...

Teie wõite minu käest söökisid ja jookisid nõuda...aga muud midagi...muud mitte midagi!

Bérengère. See on ju kuulumata!

Jacqueline. Ma ei saa sellest sugugi aru.

Bérengère (wihast). Noh, teist korda ma oma jalga sellesse putkasse enam ei tõsta! (Mõlemad naisterahwad lähewad wihastelt ukse juurde. Philibert saadab neid ja awab neile ukse).

Philibert. Palun, minu daamed, just nagu te tahate. (Bérengère ja Jacqueline ära).

Philibert pühib omal otsaesisel hiigi).

Niisugune Messalina!

7. otteaste.

Philibert. Yvonne.

Yvonne (astub paremelt poolt sisse). Tore hommikust papa, siin on lõpuarwe.

Philibert. Ja. Kui suur on siis eilane sisetulek?

Yvonne. Sellest ei ole midagi enam järel, papa.

Philibert. Kuidas nii?

Yvonne. Just ümberpöördud. Puhwetipreili

maksis omast käest weel juurde. Siin on ta selle üle kirjutanud. Siin...eila õhtu on ta härra Bigredoni eest ühe rättsespa arwo ära maksnud.

Philibert. Ühe rättsespa arwe?

Yvonne. Ja, ühe frakülikonna eest.

Philibert. Niisugune häbomatus!

Yvonne. Eila õhtu oli ta kahaksa härraga siin ja kostitas neid.

Philibert. Kas ta ära maksis?

Yvonne. Ei. Ta ütles, see minawat sinu arwesse. See sündida ainult selleks, et Alberti elu hapuks teha. Ma ei saa terwest sellest asjast üleüldse aru, papa. Kas sa ei tahaks mulle seda ometi kord ära seletada?

Philibert. Sellest ei saaks sina ialgi aru. (Mocleheitlikult). Issand jumal, miks ma ometi selle asjaga tegomist tegin!

Yvonne. Säält tuleb härra Bigredon!

8. etteaste.

Endised. Bigredon.

Bigredon (sisse astudes). Tere, tere!

Philibert (lihtsalt). Tere!

Bigredon. Teate! Mu käsi käib jälle paremini!

Philibert. Rôõmustab mind!

Bigredon. Ma ei oleks pidanud eila õhtu niikaua söögiga ootama. Aga ma lasksin täna hommiku teie arsti oma juurde tulla.

Philibert. Minu arsti?

Bigredon. Ja, ta kirjutas mulle suurepäralise rohu.

Philibert. Ja selle lasksite omale minu aptekri juurest tuua?

Bigredon. Iseenesest mõista! See aitas ka suurepäraliselt!

Philibert. No, seda parem!

Bigredon. Ja täna õhtu läheme siis jälle.

Philibert. Härra Bigredon, kui see teile tähtis on weel edaspidi minu juures hää-

meelega nähtud külalisena wiibida, siis ärge tõstke oma jalga enam üle selle läwe. (Fasase häälega). Mis te siis täna eneselo oige selle lillekorwiga lubasite? Arwate teie, et mina eneselo oma wanul päewil weel niisuguse loo kacla tahan saada? Kas te wast arwate... (Yvonnole). Kas sul Inglise keele tund juba on olnud?

Yvonne. Ja, papa, aga see ei puutu siia. Ma pean omelti kord sinuga Alberti üle kõnlema. Selle inimesega ei saa üleüldse enam korda. Ma teen talle ühe tähenduse teise järele!

Bigredon. Nii on üsna õige! Teda peab niikaua kiusama, kuni ta seda enam wälja ei kannata, ja kuni ta isencesest läheb.

Yvonne. Ah nii, siis sellest on jutt. Rahus-tage ennast, härra Bigredon. Ma ei tunne küll teie plaani, aga ma pean ennast sellocks liig hääks; et ennast teie sihtitega tutwustaks ja nende teenistusse end annaks. Pidage seda meelos, härra Bigredon! Jumalaga härra Bigredon! (Läheb ära).

Philibert. Tal on õigus! Tal on täiesti õigus! Ma olin narr, et ma ennast lasksin teie poolt sellesse asjasse kiskuda.

Bigredon. Härra Philibert! Mul on hiilgaw mõte, mis terve seisukorra päästab!

Frédéric (astub sisse).

Philibert. Ma wiilistan teie mõtete pääle. Ma ei taha neid sugugi teada.

Bigredon. Albert peab teie tütre ära wõtma.

Philibert. Minu tütre ära wõtma?

Bigredon. Noh, kas see wast ei ole idealne mõte?!

Philibert. Bigredon, see on ju suurepäraline, aga ma ei usu seda. Selloga ei ole minu tütar nõuus.

Bigredon. Mispärast siis mitte?

Philibert. Ta on liig uhke. Liiga uhke.

Ta ei saa sellest üle, et Albert siin kellner on!

Bigredon. Seda te saate oma Inglis keele tundidest! Ei lasta nimelt mitte tütar Inglis keelt õppida!

Philibert. Ja, ja. Teil wõib õigus olla!

Bigredon. Misjaoks tal waja Inglis keelt kõnelda! Ta elab ju Pariisis! Teie peate talle segeks tegema... Ütelge talle minupärast, et Albert teda armastab!

Philibert. See ei ole ju õigus.

Bigredon. Ütelge aga talle seda. Küll te siis näete, mis ta teeb.

Philibert. Ma ei tea sugugi, kuidas ma seda pean talle ütleva.

Bigredon. Kas pean mina temaga rääkima?

Philibert. Jumala pärast mitte. Teie olete talle liiga vastu meelt.

Bigredon. Lubage...

Philibert. Mina oleksin selle abieluga juba rahul. Siis jääb ta minu juurde kellneriks ja mul ei ole talle waja midagi maksta. Oma tööd teeb ta päris korralikult.

Bigredon. Läheme, säält ta tuleb! (Nad lähewad mõlemad tagast paremat kätt ära. Albert astub sisse).

9. etteaste.

Albert. Frédéric.

(Albert tuleb aeglaselt ettepoole ja waatab ruumis ringi. Frédéric, kes juba waremalt näitelawale ilmunud ja kes jutujamist Bigredon ja Philiberti wahel puhweti taga peidus päält kuulas, pistab nüüd pää puhweti tagast walja).

Frédéric. Kuule, Albert! Ma pean sulle midagi ütleva!

Albert. Mis siis on?

Frédéric. Wanamees ja Bigredon pidasiwad sinu kohta plaani. Kui sul aimu oleks!

Albert. Mida siis?

Frédéric. Siis kuule, sina pead preili Yvonne ära wõtma. (Albert istub toolile. Ta on sisemisest ärewusest päris woimetu).

"Ta peab teie tütre ära wõtma", ütles Bigredon. "Seda ta ju ometi ei tee", ütles Philibert. "Need äraneetud Inglis keele tunnid", ütles Bigredon, ja siis ütles Philibert: "Ma ei julge sugugi temaga rääkida". "Teie peate nii ruttu kui wõimalik temaga rääkima", ütles Bigredon.

Albert. Ptüi kurat! Niisugune alatus!

Frédéric. Mis sa arwad?

Albert. See on ometi alatus, niisugust asja wälja mõtelda!

Frédéric. Iseenesest mõista. Sa ei wõi ometi tüdrukut omale naaseks wõtta, keda sa ei salli.

Albert. Ah sellest "mitte-sallimisest" saadakse juba üle, kui abielusse astutakse. Aga see mõte iseenesest, üht kellnerit abielusse panna tahta ühe noore daamega, kes Inglis keelt ja klawerit mängida oskab...

Ei, ei ptüi kurat!

Frédéric. No, sellest ei saa ma aru! Selle rahaga, mis sul on...

Albert. Ah, raha on sääljures kama. Ma ei ole ju muud midagi, kui kellner...aga preili Yvonne... see oskab Inglis keelt... see oskab klawerit mängida...

Frédéric. Albert, sina oskad ka nii mõndagi!

Albert. Mitte põrmugi!

Frédéric. Siisgi, siisgi. Kui sa nii minuga räägid, siis sa ajad küll palju putru...aga ma olen ju ka kuulnud, kuidas sa peenikeste inimestega oskad kõnelda... see läks nagu määritud.

Albert. Sellest ei saa sina aru.

Frédéric. Siisgi, siisgi!

Albert. Ma tahaksin ometi teada kuidas nad sellega toime saavad.

Frédéric. Nad tahavad talle wististi selgeks

teha, et sina teda oled armastama hakanud.

Albert. See on aga ometi kuulmata. Kuidas woiwad nad talle siis seda seletada!

Frédéric. Sa pead nüüd nendele ette jõudma.

Albert. Kuidas siis?

Frédéric. Sa pead nimelt ruttu preili Yvonnega rääkima. Sa pead talle selgeks tegema, et sa temast midagi ei hooli.

Albert. Sul on päris õigus. Ma kõnelen temaga. Ma ütlen talle, et ma temast midagi ei hooli...et ma tema üle alati ainult olen wihastanud.

Frédéric. Ta peab warsti tulema. Tema Inglise keele tund lõpeb just praegu.

Albert (sunnib ennast agarusele). Jamuidugi, ma kõnelen temaga.

10. etteaste.

Endised. Üks wööras.

Albert. Just nüüd peab keegi tulema.

Wööras (astub wäljast sisse). Kellner, kollner!

Albert. Ja, palun.

Wööras. Kas siin käis üks wanem härra hallis ülikonnas ja prilliga? Ma lubasin tulla ja ma jäin natuke hiljaks.

Frédéric (tasa Albertile). Ütle, et ta juba ära läks.

Albert. Ja, see härra oli siin, aga läks juba ära.

Wööras. So, so. (Läheb ukseni, pöörab siis jälle tagasi). Andke mulle kohwi.

Albert. Täna ei saa kohwi.

Wööras. Mis?

Frédéric. Ja, täna tehtakse meil inventuri, aga weerand tunni pärast wõite kohwi saada. Aga kui teil rutt on, siis wõtke waewaks üle uulitsa kohwimajasse minna. See on waga hää kohwimaja, ma wõin soovitada, just wastu üle uulitsa. Ja, ja.

Teil on õigus, haha, haha.
 (Wõõras läheb ära, paremalt poolt astub
 Yvonne sisse ja märkab seda).

11. etteaste.

Albert. Frédéric. Yvonne.

Yvonne. Miks see härra siis ära läks, ilma
 et ta midagi oleks soonud?

Frédéric. Ma ei tea. Ta nõudis seda, mida
 meil ei olegi.

Yvonne. Ja, võõrad lähewad ära ilma söömata,
 sellepärast, et teenimine otse wõimatu on.

Frédéric. Aga preili.

Yvonne. Ma tean, Frédéric, teie süü see ju
 ei ole.

Albert (kõrwale). Ta ei pööra isegi enam
 otsekohe minu poole. Mina olen paria,
 nagu Indias üteldakse.

Frédéric (tasa). Edasi, nüüd hakka pääle.
 Nüüd on sul kõige parem juhus.

Albert. Kui ma ainult teaksin, kuidas.

Frédéric. Katsu aga, küll ta läheb. (Läheb
 ära).

12. etteaste.

Yvonne. Albert.

Albert (läheneb puhwetile). Teie olete minu
 wastu ülekohtune, preili

Yvonne. Mis teil õige meelde tuleb?

Albert. Andke andeks, preili...aga ma pean
 teid paluma, et te mind lubate kord põh-
 jalikult teiega kõnelda...ainult wiis
 minutit... (Kella käes hoides)...ma tahan
 teile ütelda, mis mul südame peäl on...
 Wiie minuti pärast pean ma jälle suu...
 Ma tean, miks teie minu wastu nii wali
 olete. Teie waljus tekib ühest väga auu-
 wäärt tundmusest...teisiti ei oleks see
 teie juures ju sugugi mitte wõimalik.
 (Yvonne tahab kõnelda). Lubage! Laske
 mind kõnelda! Wiieks minutiks andsite mul-
 le le luba.

Yvonne. Te ise andsite enesele selleks luba.

Albert. Mitte nii! Ärge mulle wahelo kõnelge, muidu lähvad need wiis minutit mööda ilma et ma teile oleks midagi saanud ütelda. Nii siis te ütlete enesele: nüüd kus sel inimesel niipalju raha on, ei muuda ma oma olekut tema vastu õieti mitte.

Yvonne (elawalt). Aga mitte sugugi!

Albert. Teie salgate?... Waadake ka see tekib auuwäärt tundmusest... Mu jumal, teisiti ei ole see ju teie juures ka wõimalikgi... (Istub, ohkab meeletult). Mu jumal!

Yvonne. Mis teil on?

Albert. Issand jumal, ma olen selleks loodud, et elus õnnetu olla!... Sää! heidab mulle saatus hiiglawaranduse rüppe... Sadatuhanded frangid... Ma sattun peenematesse ringkondadesse... kes mulle sääluures üsna ükskõik on... Ja kõige selle juures kaeban ma weel!... Just sellepärast, et ma seda õnneks ei pea... Sää! üteldakse: jää wälja! Sisseminck keelatud!... (Läheb puhweti juurde). Preili, ma palun teid, tehke mulle seda meelehädä ja ütlege mulle, et te mind põlgate!

Yvonne. Albert, jätke nüüd järle.

Albert. Waadake, isegi seda ei taha te mulle ütelda!... Ma tean ju, mul wõiks weel tuhat korda suurem warandus olla, ma jään siiski harimata inimeseks... Aga eks ole, seda hädä wõiksite ikke mulle teha... sellega ju ennast ei alandata... kui ma midagi teen, mis õige ei ole, et te siis minu tähelepanemist selle pääle pöörate... Ma ei taha sugugi oma seisusest kõrgemale tõusta! Seda tegin ma nüüd kolm nädalat järgimööda iga öösi, sellest on mulle küllalt. Ma tahan selleks jääda kes ma olen... aga ma ei suuda seda ära kannatada, et teie mind nii harimatuks peate!.. (Pisarsilmil). Seda ei suuda ma ära kannatada!

Yvonne (natuke liigutatult). Rahustage ennast ometi... kui te midagi walesti teete, küll ma teile siis ütlen.

Albert. Aga tublisti! Halastamata!... Ainult mitte hoolida!... Teie ei tohi mitte mõtelda: see waene poiss ei oska ju paremini!... (Yvonne raputab eitawalt pead). Ah preili, kui teie isa mind ometi wälja wõiks wisata!

Yvonne. Miks siis?

Albert. Siis oleks sellel üks kord lõpp. Siis oleks mul kõik selja taga, ma oleksin oma saatuse hoolde antud ja wõiksin vähemalt kõik südame päält ära rääkida... Aga niiwiisi waewab see mind ja ma ei tohi midagi ütelda. Kuni 15 aprillini 1931 pean ma seda kannatama! Elu muutub päris põrguks!... Kui ma vähemalt teaksin, et mul ühtegi lootust ei ole, siis lepiksin ma lõpuks ka sellega... Aga nii hõogub ikka weel üks wäike sädemekene! Waadake, see puutub ühesse nooresse daamesse, keda teie ei tunne... Aga tema wäikeste sõrmede kõige wäiksem sorm on rohkem wäärt kui mina... Kuidas tohin mina sääl julgeda loota... mina wilets kellner!... See noor daame ei aimagi, mis minu hinges sünnib, et ma nii rumal ei olegi nagu ma wast wälja näen... Kui ma ka midagi ei ole õppinud ja harimata olen... Wiimaks wõib seda ju tagast järel weel parandada... Wõib ju ka Inglise keelt ja klawerit mängima õppida nagu teised inimesed. (Yvonne peab tahtmata naeratama). Keegi peaks ainult olema, kes sulle kõik näitab ja kes sulle mitte pääle ei kärata ainult üteldes: "Eesel!" Ei, kes sulle ütleb: "Sa oled eesel, aga seda pead sa niimoodi tegema!" Siis teed seda vähemalt! Siis õpid juba aegamööda kõik ära!... Kui kedagi nii armastad nagu mina, siis lased seda enesele häameeleaga ütelda... Kui niiwiisi

armastatakse nagu mina seda noort daamet, siis... (vaatab Yvonne otsa ja oma kõnet kohmetult pooleli jättes). Wabandage, preili... wiis minutit on mööda.. säält tuleb ka üks wôoras.
(Wäljast astub üks wôoras sisse. Parevalt poolt tulewad Philibert ja Frédéric. Yvonne tõuseb järsku üles).

Yvonne. Papa!

13. etteaste.

Endised. Philibert. Frédéric. Üks wôoras. Frédéric (tasa Albertile). Kas sa talle ütlesid, et sa teda ei woi sallida?

Albert. Ja, ja, see tähendab, ma usun, et ma just selle wastu rääkisin.

Frédéric. Noh, ma tänan. (Läheb ära).

Yvonne (hüüab). Papa!

Albert (pöörab segaselt wôora poole). Millega woin teenida?

Wôoras. Andke mulle nüüd otsekohe üks klaas musta kohwi.

Albert. Silmapilk, palun. (Läheb ära ja toob köögist kohwikannu).

Yvonne. Papa, ma ei ole ialgi aru saanud, miks sa seda kellnerit ei taha lahti lasta.

Philibert. Seda ei wõi ma sulle nii seletada...

Yvonne (närwilikult). Sa pead ta aga lahti laskma... sa pead ta nüüd otsekohe lahti laskma.

Philibert. Laps, see ei ole nii lihtne. Kui ta läheb, peab ta mulle ühe hiiglasuure summa wälja maksma.

Yvonne. Kuidas nii?

Philibert. Meil on niisugune leping.

Yvonne. Kingi talle see raha.

Philibert. Seda ütled sa nii.

Yvonne (otsustawalt). Papa, kui see inimene mitte otsekohe ei lähe, siis lähen mina.

Philibert. Aga Yvonne, missuguses toonis

räägid sa oma isaga?

Yvonne. Ja papa, siis lähen mina.

Philibert. No oota, ma kõnelen temaga kord. Oigusepärast on mul kõigest sellest asjast ammu himu täis! Iscenesest ta ei lähe ja ma pean talle 5000 franki aastas maksma. Ma teen talle ühe ettepaneku.

Yvonne. Aga palun kohe.

(Albert astub sisse kohvikann käes ja tahab võõra juurde minna. Philibert hüüab teda ja wiib ta korwale).

Philibert. Albert!

Albert. Ja, mis siis?

Philibert. Kuuge Albert, ma olen asja üle järel mõtelnud. Kui teie ära minna tahate, siis jätan ma teile need 200000 franki. Teil on ainult vaja mulle seda ära tasuda, mida ma Bigredoni eest wälja andsin, ja siis wõite ilma kokkulepitud trahwita teenistusest lahkuda.

Albert. Ei!

Philibert. No, ma ei wõi ju ometi mitte ka weel kulusid kanda!

Albert. See ei puutu asjasse. Ja kui te mind ka muidu ära lasete. Ma ei lähe mitte!

Philibert. Ma tean juba mis te tahate!

Wõõras (hüüab). Kuhu siis minu kohwi jääb?

Albert. Silmapilk, palun. (Philibert hüüab teda).

Philibert (hüüab). Albert! Teie tahate mind sundida, et ma teile need 200000 franki maksaksin?

Albert (wõõristades). Pfui, mis te minust mõtlete! Ma ei wotaks teilt ühtegi santimi wastu! (Pilku Yvonne päüle heites). Kas te usute, et ma teie waest perekonda tahaksin riisuda?... Aga ma ei taha siit ära minna... Ma olen teie kohwimajaga harjunud...siin tunnen ma enese nii

õnneliku olewat... ilma teie kohwimajata ei wõi ma elada! Ma jään!

Philibert. Hää küll. Ma tean juba. (Läheb puhweti juurde).

Wôôras. Kuhu siis minu kohwi jääb? (Albert läheb laua juurde ja walab kohwi laua pääle, selle asemel et klaasi walada). Pagan pihta, pange ometi tähele!

Albert. Tabandage, ma pühin kohe ära. (Ta läheb tahapoole, et rätti tuua).

Wôôras. Aga te wõite mulle ometi wahcpääl kohwi walada! (Albert on kohwikannu taha ühe laua pääle jätnud, tuleb rätiga tagasi ja pühib suure hoolcga lauda).

Philibert (puhweti juures). Ta ei taha minna! Ta toetab lepingu pääle ja kui ma ta wälja wiskan, olen ma otsas.

Yvonne. Siis kõnolen mina temaga!

Philibert. Ka see on asjata.

Yvonne. Seda saame ju näha. Kutsu ta siia. (Albert on kohwikannu toonud ja tahab just walama hakata).

Wôôras (ajalchelt üles waadates). Noh, wiimaks ometi!

Philibert. Albert, tulge natuke siia. (Albert läheb puhweti juurde).

Wôôras. Noh, kas saan ma nüüd oma kohwi wõi mitte?

Philibert. Ma toon ta teile silmapilk ise! (Wõtab Alberti käest kannu, astub paar sammu eemale ja jääb siis kuulatades seis- ma).

Yvonne. Ütelge Albert, kas see on tõsi, mis mu isa ütleb? Ma ei wõi onesele seda sugugi ette kujutada. Teie ei taha ära minna, kui me teile kokkulepitud trahwisumma ei maksa?

Albert. Ma ei taha midagi, mitte ühtegi santimi! Ma ei taha teid ometi paljaks riisuda!... Ma tahan ainult siia jääda!

Yvonne. Teie tahate siia jääda?

Albert (arglikult). See tähendab... kui teie nõuate... kui see teile nii tähtis on... siis...

Yvonne. Ma palun teid, et te läheksite.

Albert. Häa küll, preili, häa küll, siis ma lähen.

Yvonne. Mis teil siis on...

Albert. Ei midagi... ei midagi... mitte midagi.

Yvonne. Siisgi, ma näen seda ju... mis see siis on?

Albert. Ei midagi, ma olen natuke erutatud. (Nuuksudes). Ma olen selle kohaga nii harjunud. (Nuuksudes). See on igakord nii kui ma kohta wahetan... Aga see läheb mööda.

Yvonne. Albert!

Albert. Preili? (Nutab).

Yvonne. Härra Albert!

Albert. Yvonne! (Rarandab). Preili Yvonne!

Yvonne. Kas teile siis siit lahkumine nii raske on? (Albert ohkab). Nii hirmus raske!? (Albert ohkab weel sügavamalt). Kas see mitte ainult tuju ei ole? Kas teie enesele seda ainult ette ei kujuta, et teil siin nii häa on?

Albert (waatab talle näkku). Ei, ei, preili, ma tundsin enesel algusest saadik siin häa olevat... kui ma ka sellest otsekohe aru ei saanud, aga tundnud olen ma seda ikka... põlgtuse ja waljuse pääle vaatamata... siin kohwimajas oli mul ikka parem kui suurtes restoranides, säääl tahtsin ma ennast ainult uimastada, sellepärast et see kohwimaja siin mulle nii kättesaamata näis.. nii kõrgel minu üle, et ma sellest ainult unistada julgesin.

Yvonne. Albert! Kui meie kohwimaja teile nii südame külge on kaswanud ja kui

teie seda tõesti auusalt mõtlete, siis
 võite jääda!

Wôôras (waatab ajalehe päält üles, pahaselt).

Mul ei ole ikka veel kohvi!

Philibert. Silmapilk... Noh?

Yvonne. Ta jääb, papa!

Philibert. Ma teadsin seda!... (Meelest ära).

Kakskümmend aastat!

Albert. Ei, niikaua mitte!

Philibert. Mis? Kas leppisite kokku?

Yvonne. Ja, papa, eluajaks!

(Albert tahab ta kätt sundelda, Yvonne
 hoiab talle oma põse vastu, wôôras kar-
 gab vihaselt toolilt üles, võtab kohvi-
 kannu ja pöörab oma laua juurde tagasi,
 et omale ise kohvi sisse valada).

E e s r i e .

